

מדינת ישראל

ועדה ממשלתית לבחינת מדיניות הענישה

יום ראשון, ל' בחשוון התשע"ד, 3 בנובמבר 2013, שעה 18:00

נוכחים:

השופטת (בדימוס) דליה דורנר – יו"ר הוועדה
פרופ' אורן גזל-אייל – מרכז הוועדה (אוניברסיטת חיפה)
פרופ' מרדכי קרמניצר – המכון הישראלי לדמוקרטיה
פרופ' אפרת שהם – האגודה הישראלית לקרימינולוגיה
עו"ד ענת אסיף גיל – ייעוץ וחקיקה (פלילי), משרד המשפטים
עו"ד ד"ר חגית לרנאו – הסנגוריה הציבורית, משרד המשפטים
עו"ד אמי פלמור – מחלקת חנינות, משרד המשפטים
תני"צ אורי מכלוף – רח"ט חקירות, משטרת ישראל
רחל ויינשטיין – שירות המבחן למבוגרים
אסף וסרצוג – משרד האוצר
דדון (זק) יצחק – מנכ"ל הרשות לשיקום האסיר
עו"ד אלעד דהן – עוזר מנכ"ל, הרשות לשיקום האסיר
אבי דיאמנט – מפקח ארצי, הרשות לשיקום האסיר
רותם אפודי – הרשות לשיקום האסיר
חנן סידור – מזכיר הוועדה

היו"ר השופטת דליה דורנר : טוב, אנחנו יכולים להתחיל. בבקשה.

אורן גזל-אייל : שלחנו לכם שתי טיוטות של הצעות למצע לדיון, שתיהן מרחיקות לכת, זאת אומרת שתיהן מאוד משמעותיות. אני לא מאמין שנצליח לדון בשתיהן היום. אנחנו נתחיל בנושא של ועדת השחרורים.

לפני שמתחילים אנחנו צריכים לעשות את הסבב הרגיל, הפעם לא רק בשביל התמלול, אלא גם כי יש פה הרבה אורחים.

(סבב נוכחות).

הרעיון הוא לדון קודם כל בעיקרון, כי היו הרבה הערות וכמעט כל ההערות שקיבלתי היו על הפרטים, אם יהיו בתי המעבר, מי ינהל אותם וזה. השאלה אם יש הערות כלליות כי ההמלצה עצמה היא המלצה מאוד מרחיקת לכת, אני חושב, והיא חשובה וצריכים בכלל להחליט אם הוועדה רוצה להיכנס למהלך שבו אחרי מחצית מתקופת המאסר ניתן להעביר אסירים לבתי מעבר ומתקנים שאינם מתקני כליאה רגילים.

אני אשאיר את השאלה ככה, כי אני כבר כתבתי את דעתי. ענת, יש למשרד המשפטים איזה שהיא עמדה?

ענת אסיף : לא משהו קונקלוסיבי, משרד המשפטים בעד/נגד. איכשהו נראה כאילו דווקא צריך לדבר על הפרטים בשביל גם להביא את העמדה העקרונית. אבל משרד המשפטים לא בא בעמדה חד משמעית שאי אפשר לשקול עוד אופציות.

היו"ר השופטת דליה דורנר : השאלה אם אנחנו צריכים להמליץ. לשקול הכול אפשר. זה נכנס למנדט שלנו, אבל לא מוכרחים.

אמי פלמור : פה המבחן. אני אנצל את השנייה של דממה כדי לשתף משהו שסיפרתי לאורן לפני שהגיעו כולם. בזמנו הייתי אורחת של האיחוד האירופי ועשינו סיור בבתי כלא בסלובניה, לא משנה למה דווקא שם, ושם יש שיטת כליאה מאוד מתקדמת, לפיה מי שנדון לעונש מאסר של עד ארבע שנים ויש לו עבודה - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר : הולך ביום לעבודה ובא בלילה לכלא?

אמי פלמור : למעשה הולך כל השבוע לעבודה וחוזר הביתה לישון ורק בסופי שבוע, בחגים, או בזמן שביתות, מגיע לבית הכלא. והשיטה הזאת, אני חייבת להגיד, בתור מי, גם את זה הוספתי, אחת הדילמות הגדולות שיש לנו במחלקת החנינות זה כמות התיקים שמגיעים אלינו לאנשים שבמהלך ההליך הפלילי, שהוא בדרך כלל די ארוך ואיטי, עוברים איזה שהוא תהליך שיקומי כבר, ומגיעים למקום עבודה ומצליחים למצוא את העבודה הזאת וגם לייצב כלכלית את המשפחה ואז בשביל עונש מאסר של עשרה חודשים בעצם הם עומדים להפסיד את מקום העבודה ולמוטט גם את כל המבנה הכלכלי שהביא ליציבות ושיפר את היחסים הדומסטיים וכן הלאה וכן

הלאה.. אז אני חייבת להגיד שאני חזרתי מסלובניה די מוקסמת. יש שם גם אחוז אסירים מאוד מאוד נמוך בסך הכול ביחס לאוכלוסייה. אז רציתי לשתף.

מוטה קרמניצר: זה כמו מאסר בקהילה.

אורן גזל-אייל: כן, אבל היא אומרת שזה בכל עונש של עד ארבע שנות מאסר, שזה קצת יותר מרחיק לכת

אמי פלמור: אני לא יודעת להגיד אם זה בכל עונש, או שזה אופציה בעונשים של עד ארבע שנות מאסר. כשיש עבודה. זה מותנה בכך שיש לך עבודה מסודרת ואז מאפשרים לך את ה - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: כאן אנחנו מדברים על חלק מהעונש, החלק האחרון שלו.

אורן גזל-אייל: אנחנו פה, כן, זה לא הצעה. אמי מעלה הצעה - - -

אמי פלמור: מספרת סיפור, ממש לא מציעה הצעות.

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה במקום השליש, או בנוסף?

אורן גזל-אייל: זה לא במקום השליש. זה מאפשר סוג של הקדמת השליש לחצי, אבל, שוב, לא מאפשר שחרור בחצי, אלא מאפשר שחרור להוסטל.

היו"ר השופטת דליה דורנר: כי היה פעם רעיון של חצי.

אורן גזל-אייל: נכון. את הרעיון של חצי לא העלינו, זאת אומרת דיברנו עליו פה קצת, בישיבות הראשונות, בעיקר בישיבות המקדימות אבל גם פה, ולא העליתי אותו כאופציה, אני חושב שתהיה לו התנגדות הרבה יותר רחבה. זו הסיבה העיקרית.

היו"ר השופטת דליה דורנר: כן, סיבה טובה מאוד.

אורן גזל-אייל: נכון, אני מסכים. אבל אני חושב שלרעיון הזה יש סיכוי טוב יותר, כי זה לא מקצר את המאסר, כי אנשים עדיין נמצאים במסגרת סגורה.

אני אגיד מה הוביל לקו הזה. דיברנו כבר בחלקים שכבר אישרנו בהמלצות, על כך שהמטרה היא לצמצם את הכליאה ככל שהיא לא נדרשת להרחקת אנשים מהחברה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: גם העמדת הגמול. צריך להיות מאוד רגישים לזה.

אורן גזל-אייל: נכון, בתי המעבר בעצם מאפשרים את האופציה הזאת.

היו"ר השופטת דליה דורנר: בתי המעבר, אפשר להציג אותם כבית כלא. בלי לעשות מהפכות. בסדר.

מוטה קרמניצר: השאלה אם פה מתייחסים לשאלה שלך, איך המנגנון שאורן הציע - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: מי שצריך להחליט זה יהיה כנראה אותה ועדת שחרורים, לא?

אורן גזל-אייל: השאלה אם זה יופעל על ידי שירות בתי הסוהר, כמו שהאוצר הציע.

היו"ר השופטת דליה דורנר: או ועדת השחרורים.

מוטה קרמניצר: כן, זה ועדת השחרורים.

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה ועדת השחרורים אומרת 'זה שלב, אני נותן לך, אתה לא יוצא לחברה, אתה קודם כל עובר בית מעבר', ויש ועדה סטטוטורית מאוזנת.

אפרת שהם: אני רוצה להגיד משהו על הקונספציה. יש לי קצת תחושה שאנחנו מנסים לאכול את העוגה ולשמור אותה שלמה. כי הרעיון של בתי המעבר, ונדמה לי שחגית נתנה סקירה של בתי המעבר, הרעיון של בתי המעבר זה לא לומר לציבור 'אנחנו ממשיכים להענישי', אלא שאנחנו יוצרים איזה שהוא מדרג בשילוב חזרה אל הקהילה, ואז האוריינטציה היא לא עוד כלא בקהילה ומכאן גם השם הזה, של מאסר בקהילה, הוא בעצם לא מתאר את המהות. המהות היא לאפשר שילוב הדרגתי חזרה אל תוך הקהילה, עם מתן של איזה שהיא רשת ביטחון של בית המעבר.

אנחנו בעצם אומרים, אוקיי, כדי לומר שאנחנו עובדים ברוח תיקון 113 ואנחנו מדברים על גמול, אז אנחנו לא משאירים אותו בכלא, אבל נשאיר אותו בכלא בכסות אחרת ואני חושבת שלפחות ברמת ההמלצות אנחנו לעצמנו צריכים להיות יותר ברורים, מה אנחנו מצפים מאותו שלב ביניים, שלתפיסתי, שאם היינו בעבירות מסוימות, בנסיבות מסוימות, מאפשרים לאדם להשתחרר במחצית תקופת המאסר ומעבירים אותו ל- half way house כזה, לא ככלא בקהילה, אלא כמקום שמאפשר לו שילוב, או אם משחררים אותו בפיקוח אלקטרוני, היינו אומרים איזה שהיא אמירה שהיא ברורה, אנחנו לא ממשיכים את רעיון הגמול מעבר לחצי תקופת המאסר.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא נראה לך בתי מעבר?

אפרת שהם: לא נראה לי בתי מעבר כבתי כלא בקהילה. כי לא משנה איך קוראים לבית כלא. מוסד טוטאלי, בעיניי, הנזק שלו ברוב המקרים עולה על התועלת.

אורן גזל-אייל: הנושא של מאסר בקהילה היה בהמלצה השנייה שאנחנו לא דנים עליה עכשיו. הייתה המלצה של חלופות למאסרים קצרים, שאמרנו שאם נספיק נדבר עליה גם, אבל עכשיו אנחנו דנים בבתי המעבר. זאת אומרת בתוך תקופת המאסר, אחרי מחצית מתקופת המאסר, או תקופה אחרת, יכול להיות שצריכים גם את זה לשקול, אבל במחצית מהמאסר תהיה סמכות להעביר את האסיר לבית המעבר. שוב, הרעיון היה שוועדת שחרורים תעשה את זה. אם מישהו חושב שצריך לעשות את זה בהליך פנימי בשב"ס, זה גם אפשרי.

אסף וסרצוג: אז אפשר לקבוע את זה בסוג עבירות מסוים, לצורך העניין, רף ענישה מסוים.

אורן גזל-אייל: זה לא הייתי עושה.

רותם אפוסי: אני הייתי רוצה להתייחס לעניין ועדות השחרורים, זה כרגע הדיון?

היו"ר השופטת דליה דורנר: הכול יחד. מי יחליט? נניח שיש בתי מעבר, מי יחליט שמשהו האסיר, אחרי מחצית העונש, כשיר לעבור לבית מעבר? לא כולם כשירים.

רותם אפודי: אתם קיבלתם בחומר את תמצית המחקר שאני ערכתי על ועדות שחרורים במסגרת הרשות לשיקום האסיר ותמצית התזה של דוקטורט של נתנאל דיין, שהוא בא מתחום משפטים, אני מתחום עבודה סוציאלית, ושנינו למעשה הגענו למסקנות שהן די זהות. קודם כל כמובן כולם יודעים את המספרים ההולכים ויורדים של אסירים שמשחררים בוועדות שחרורים. דבר שני, אנחנו רואים שוועדות השחרורים הולכות ומשנות פניהן, מוועדות שצופות פני שיקום, צופות פני עתיד, לוועדות שפתאום מדברות על מסוכנות ועל הפחתת שיעור האסירים שמשחררים שחרור מוקדם.

זה מעלה את השאלה האם לאותן ועדות, עם אותו קונספט של היום, ניתן את המשקל או את הכוח לשחרר.

היו"ר השופטת דליה דורנר: איך קרה השינוי הזה?

רותם אפודי: השינוי קרה - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: אני עזבתי את המערכת לפני עשר שנים, אז אני שואלת. אני לא זוכרת את ועדת השחרורים כזו.

רותם אפודי: יש חוק שחרור על תנאי ממאסר, שחוקק בשנת 2001. למעשה משנת 2006-2007 אנחנו רואים ירידה במספר האסירים שמשחררים, כשלמעשה נעשה שימוש מאוד מאוד רב בסעיף 10א, אם אני לא טועה, שמדבר על אינטרס הציבור, כשבעצם הסעיף זה אמור לכוון למקרים - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: אבל המבנה של הוועדה לא השתנה.

רותם אפודי: לא, המבנה לא השתנה, אבל הנוקשות והמספרים של אסירים שמשחררים היום בעצם מראים שהוועדות הרבה פחות טולרנטיות כלפי רעיון השחרור. זה מעלה קצת את החשש האם אותן ועדות יטו לשחרר את האסירים לדירות מעבר.

אמי פלמור: אני רוצה להשלים את מה שרותם אומרת, כי אני לא בטוחה מה בא קודם ואני חושבת שיש איזה שהוא תהליך משותף, גם כמובן החוק שהשתנה, אבל אני חושבת שאי אפשר להתעלם מזה שהנסיבות שבהן פועלות ועדות השחרורים, גם הן הכתיבו את השורה התחתונה הזו, מכיוון שככל שהוועדות הפכו להיות יותר בירוקרטיות והבירוקרטיה לא תפקדה, היכולת לקבל החלטה חיובית הלכה ופחתה. הדבר הזה כבר מחולל איזה שהיא דינמיקה שבה - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: ברור לי שכשהם לא רעבים, אז הם דווקא משחררים. כשאת נותנת להם סנדוויציים, הכול הולך בסדר.

אמי פלמור: בתור מי שיושבת בוועדות לקציבה, אני לא רוצה להגיד איזה מדיניות אני הכתבתי בעניין אכילה בוועדות האלה, אבל אני רוצה להגיד שאנחנו פועלים ביעילות מדהימה ומסיימים לפני ארוחת צהריים ולא בכדי. ולמדנו לאכול ולהחליט ביחד.

אני רוצה להתייחס למה שרותם אמרה. אני חושבת שיש עכשיו איזה שהוא שילוב בתהליך. השילוב קשור גם לחולשה ההולכת וגוברת של רש"א, מבחינת היכולת להביא הצעות מסודרות

ועלייה בהצעות הפרטיות. אי אפשר להתעלם מכל אחד מהמרכיבים של התהליך הזה. השופטים המתמנים בצוק העיתים, לא מעט מהם הם שופטים אזרחיים שבאו מרקע אזרחי. גם התפיסה שלהם, אני מרשה לעצמי להגיד, אני חושבת שזה היה אידיאלי לשים בוועדת שחרורים שופט, אם לא מכהן, אבל לפחות שופט שעסק בפלילים, שיש לו איזה פרספקטיבה שבמהלך שנות השפיטה שלו אולי פיתח איזה שהיא חשיבה ותפיסה ו - - -

אורן גזל-אייל: אין סיבה לחשוב שהתפיסה תהיה יותר מקלה.

אמי פלמור: לא עניין של מקלה, אני רוצה להגיד שאני כן מאמינה, אני רוצה להגיד שנורא קל להשמיץ את השופטים, אני כן רוצה להאמין ששופט שעסק בפלילים כל ימי חייו, או בחלק ניכר מתהליך השפיטה, אני אומרת את זה בגלל תגובות שאני רואה, הוא לא נבהל קודם כל כשהוא רואה עבריין, הוא לא רואה בכל עבירה משהו שהוא מאוד דרמטי. הוא מסתכל על רישום פלילי בצורה אחרת מאשר שופט שרגיל לראות רישום פלילי ועבר כזה או אחר והוא מסוגל לתת איזה שהוא אומדן אחר של הדבר הזה. ברור שיש שופטים כאלה ואחרים, גם שופט אזרחי - - -

אורן גזל-אייל: אני עשיתי מחקר, 1,600 תיקים לשופטים אזרחיים ופליליסטים שמגיעים לתיקי מעצר, אין הבדל בהחמרה. אין הבדל בשיעורי השחרורים.

אמי פלמור: אוקיי, בסדר, אני לא אתווכח איתך. אני לא אתווכח עם מחקר.

היו"ר השופטת דליה דורנר: האם את מציעה לתת את הסמכות פשוט לרשות בתי הסוהר? זאת אומרת אם היא - - -

אמי פלמור: ממש לא. מה שאני רוצה להגיד זה שאני לא חושבת שהכשלים המנהלתיים של ועדות השחרורים שהכתיבו, שגם הוועדות השחרורים, בקשיים התקציביים של רש"א, כמו שאנחנו רואים אותם ב-12 או ב-13 השנים האחרונות, לא צריכים היום להכתיב את מה שראוי שיהיה או מה שרצוי שיהיה, מכיוון שאם אתה מסתכל על הדרך שבה זה מתפקד היום, אז ברור שאנחנו חושבים שהם לא יישלחו לבתי המעבר. אבל אני בוודאי חושבת שאם היינו רואים ועדה שמסוגלת לקבל החלטה על בסיס חומר מסודר, באמצעות רשויות שמקובלות עליה, באמת, בלי להיכנס כרגע לשיפוט של המשקמים הפרטיים וכן הלאה, אני חושבת שזו מסגרת שהיא בהחלט מסגרת נכונה וראויה ואנחנו צריכים לשאול את עצמנו למה ניתן משקל הולך וגובר לסעיף 10א ולמה אחוז המשתחררים הולך ופוחת.

לא הדבר הזה צריך כרגע להכתיב את ההמלצה שלכם. אני חושבת שצריך מבט הוליסטי שאומר שוועדות השחרורים צריכות לפעול בתנאים אחרים ובהחלט יכול להיות שהן, בהרכב שלהן, שגם היום הוא רנדומלי, כלומר השאלה אם יישב איש חינוך או קרימינולוג או עובד סוציאלי היא מקרית לחלוטין. אין חשיבה מסודרת. אני חושבת שאחד הדברים הבולטים, למי שהולך הרבה לוועדות שחרורים, זה שאתה לא רואה שיש איזה תפיסה הוליסטית, בכל הוועדות בארץ, איך הן צריכות להיות מתפקדות, איך סדר היום צריך להיראות, איך הדיון צריך להתקיים. הדבר הזה אקראי והוא מוכתב, אנחנו רואים את זה גם בדיונים רגילים במשפט, שאופיו של שופט כזה או אחר מכתוב את הדיון. פה יש משהו מבני שיכול להיראות אחרת.

אורן גזל-אייל: אבל את מציעה שאנחנו בהמלצות נתייחס לוועדות האלה או שאת מציעה שנניח - - -

אמי פלמור: בוודאי, בוודאי.

אורן גזל-אייל: תראו, הנקודה המרכזית היא הקשיים של רש"א. היא לא היחידה, אני יודע - - -

אמי פלמור: אני מוכרחה להגיד שזה חלק מהנקודות - - -

אורן גזל-אייל: לא, היא אומרת, אנחנו לא יכולים לדבר רק על בתי המעבר, בלי להתייחס ל - - -

אבי דיאמנט: ולמה לא להתייחס לעניין עניינית, מה צריך להיות. זאת אומרת אם זה תפקיד של הרשות לשיקום האסיר, אז צריכים לתת לה את המשאבים כדי שהיא תוכל לבצע את זה. אז צריך להתייחס עניינית ולא בגלל קשיים, כי הקשיים נובעים ממשו. אני חושב שהחלטה צריכה להיות עניינית, מה הכי טוב.

אמי פלמור: אני רוצה להגיד משהו. אני חושבת שההזדמנות שלכם היא ההזדמנות לקשור, ותמיד הקשר הכלכלי הוא הקשר האטרקטיבי, לקשור בין העלות והנוק הכלכלי של הפשיעה והעלות של החזקה המיותרת, לבין חוסר התקצוב של הגורמים שיכלו להביא לירידה ואוורור בתי הכלא וכן הלאה וכן הלאה. כלומר אי אפשר תמיד להסתובב סביב הדבר הזה. אני אומרת את זה, כי בהקשר הקטן של הקמת המנהלת ניסינו לשכנע את משרד האוצר שיש טעם להקצות משאבים למנהלת הזאת, כי בטווח הנראה לעין אפשר יהיה להראות איך הדבר הזה יביא לחיסכון ולא הצלחנו לשכנע. כלומר על בסיס החיסכון העתידי, לקחת מתוך המשאבים הקיימים ולנסות להקים, וזו גם התכנית היום.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא הבנתי. אני רוצה להבין את עמדתך. האם ההמלצה לבתי המעבר, ככל שיתקיימו, המעבר יהיה פועל יוצא של המלצת ועדת שחרורים או גוף אחר?

אמי פלמור: החלטת ועדת שחרורים.

אורן גזל-אייל: בזה אין מחלוקת. מה שאמי אומרת זה שאנחנו צריכים, לא רק לגבי בתי המעבר, אנחנו צריכים לדבר על הקושי של ועדות השחרורים וכל מערך השחרורים, לא רק ועדות השחרורים, לפעול היום.

היו"ר השופטת דליה דורנר: כי?

אורן גזל-אייל: כי בלי זה לא נוכל - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, אני אומרת מה לעשות איתם.

אורן גזל-אייל: מה ההצעה? זה באמת סיפור - - - עכשיו אני אומר פה, מה נגיד? שצריכים לתקצב יותר את רש"א? אנחנו יכולים להגיד את זה עד מחר והאוצר - - -

אמי פלמור: הדברים קצת נאמרים, צריכים להגיד אותם הרבה יותר חזק, צריכים להגיד שצורת העבודה והטיפול של ועדות שחרורים לא יוכל להמשיך ככה.

אורן גזל-אייל: מעבר למה שנאמר בהמלצה?

חגית לרנאו: זה נאמר בצורה מאוד מנומסת. צריך להגיד שיש שינוי של מדיניות, שהמחוקק לא הכריע בה, זה לא ששינוי את החוק על מנת לצמצם את מספר השחרורים ואז ועדת השחרורים עובדת לפי חוק. יש שינוי של מדיניות ש - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: אבל מי שינה את המדיניות?

חגית לרנאו: המדיניות השתנתה, בין היתר כי זו העמדה של הפרקליטות שהולכת ונהיית יותר ויותר קשוחה והם טוענים לפחות ופחות שחרורים. המדיניות השתנתה - - - (מדברים ביחד).

יש הרי שני מחקרים, ורוותם אמרה, גם המחקר של רותם וגם המחקר של נתנאל אומרים את הדברים האלה. במחקר של נתנאל לא מופיע בצורה שבה הוא מנוסח, אבל הוא אומר את זה, הסעיף 10 הזה, השימוש בו הוא לא השימוש שהמחוקק התכוון. אז יש שינוי של המדיניות.

חלק משינוי של המדיניות התאפשר כי שנים לא היו סנגורים בוועדת שחרורים. שנים הפרקליטות התנגדה שיהיו סנגורים בוועדת השחרורים, אלא אם כן הם יתוקצבו. היום גם יש הרבה מאוד בעיות. המצב משתפר, אבל הוא משתפר בתוך נקודה שכבר השחרורים הם מאוד מועטים. צריך לדבר על איך באמת אפשר לשנות ולהחזיר את השיקום, אם זה בדרך של הכשרה ואם זה בדרך של לתת משקל יותר גדול לקולות שהם כן קולות פרו שיקום בתוך ועדת השחרורים.

אני מסכימה שבסופו של דבר אם ממליצים שיש נקודה באמצע המאסר שצריך להחליט אם להעביר אדם ל-half way houses כאלה, אז זה הגיוני שגוף של ועדת השחרורים יעשה את זה, אבל לפני זה צריך להבין מה התקלקל בוועדות השחרורים היום ולדבר על הצורך לתקן את זה.

אורן גזל-אייל: טוב, אני חשבת שהדיון על בתי המעבר הוא גם משמעותי יותר וגם שנוי במחלוקת. נראה שעל זה יש הסכמה ואנחנו מתווכחים על כל היתר, על דברים שהם נורא חשובים ושעליהם אני מודה שהייתי מאוד זהיר בטיוטה הזאת, כי ידעתי שלרבע את המעגל בין משרד המשפטים, משרד האוצר, הרשות לשיקום האסיר, יהיה לנו מאוד קשה, אבל בסדר, אני מוכן לפתוח את זה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: צריך לגמור להגיש כאן את הדוח.

אורן גזל-אייל: סיכמתי את המסקנות של אמי והצעתי שהוועדה תמליץ לאמץ אותן.

אמי פלמור: לא, אבל הדוח שלי, אני רוצה להגיד - - -

אורן גזל-אייל: הוא מתייחס לנקודה אחת, אני יודע.

אמי פלמור: הוא דוח צר, שמתייחס לאיזה שהוא רצון לשפר את התהליך. אבל אני חושבת, זה מה שהתפרצתי לדבריה של חגית, אני מתנצלת, אבל אני חושבת שהביטוי מדיניות הוא ביטוי

מטעה, מכיוון שקשה להגיד שיש היום מדיניות. יש מציאות שאפשר במבט לאחור לקרוא לה מדיניות החמרה, אבל אני חושבת שהתהליך הוא תהליך שמצד אחד הוא אקראי במובן הזה שאני לא חושבת שיושבים השופטים שהם יושבי הראש ויש איזה שהוא שיח ביניהם מה צריך לקרות בוועדות השחרורים. כן יש מדיניות בפרקליטות, שעליה אפשר לדבר וזאת שאלה באמת עד כמה ועדה כמו הוועדה שלכם יכולה היום לבוא ולהגיד שמדינת ישראל צריכה היום להתייחס למאסר, בוודאי למאסרים שאינם מאסרי עולם, כאל תהליך שבו בסופו האדם נפלט בחזרה לחברה ואיך היא רוצה לראות את התהליך הזה מסתיים, האם היא מאמינה ביכולת שלה לנצל חלק ניכר מהזמן הזה כדי לשלב חלק ניכר מהאסירים בחזרה, ואז לנסות ולייצר - - -

אני פשוט הבאתי במהלך הדיונים במשרד המשפטים דוגמה מאנגליה, חיפשנו לראות איך התהליכים האלה מתבצעים במדינות אחרות, ואז יש שם איזה שהיא רשות עצמאית שהיא הרשות של ועדות השחרורים, שהיא גוף שמתוקצב נאמר על ידי המדינה, אבל משרד המשפטים הוא האחראי למעשים שלה ולביצוע התקציבי שלה.

אורן גזל-אייל: - - - של ועדות השחרורים.

אמי פלמור: כן, ובתפיסה שם, כנראה, עוד פעם, זה ממבט על, יש איזה שהיא חשיבה משותפת שבעצם אומרת איך אנחנו מעבירים את האסיר, אנחנו מנסים להעריך מתי אפשר להחזיר את האסיר לחברה, מתי מסוכנותו פוחתת. זו באמת החלטה עמוקה, זה לא רק עניין מנהלתי, כמו שכותב הדוח שלי. האם אנחנו חושבים שצריך היום להתייחס מהשורש בצורה שונה לשלבי הסיום של מאסרו של אדם, מהפן החברתי, מהפן הכלכלי של הדבר הזה, מהפן של הרצון לנסות למנוע את הפשיעה החוזרת ובאמת לנסות לייצר שיח אחיד או החלטות, לא אחידות, אבל כן איזה שהיא מדיניות ברורה ומובנית שמחפשת את הפתרון הזה. אני לא חושבת שהיום ועדות השחרורים מחפשות - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: מי משרד המשפטים יודע, האם חברי ועדת השחרורים עוברים איזה שהיא השתלמות?

אמי פלמור: כן, קצת.

היו"ר השופטת דליה דורנר: מה הם צריכים לעשות? כתבורה, לאו דווקא השופטים, השופט וכל מי ש - - -

אמי פלמור: יש ימי עיון פעמיים בשנה, אם אני לא טועה, בעיקר לנציגי הציבור.

היו"ר השופטת דליה דורנר: כולם צריכים לקבל את זה.

אמי פלמור: כן, אבל, עוד פעם, מי שעושה את זה לא עושה את זה, ואולי זה חיובי, אני לא יודעת, עם איזה שהיא אג'נדה מסודרת, אג'נדה במובן החיובי של המילה אג'נדה שאומרת בואו ננהל שיח בנושאים של קרימינולוגיה, של שיקום - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: מה צריך לעמוד לנגד עיניהם?

ענת אסיף-גיל: מלמדים אותם את הוראות החוק ו - - - אבל זה כמו שלשופטים לא מעבירים השתלמויות ברמה של בואו נכתוב לכם אג'נדה. המערכת לא באה מהמקום של - - -

אמי פלמור: השאלה איך תופסים את ועדת השחרורים. האם זה כמו בית משפט, או שזה איזה שהוא גוף שיש לו באמת הקשב. אני נוהרת פה במילים שלי, אבל השאלה, אם זה לא לגיטימי להגיד כן, בשביל מה נולד הנושא של השחרור המוקדם? בשביל מה? מה מטרתו בעצם?

רותם אפודי: בשביל מה שמנו שם אנשי שיקום כחברי ועדה?

ענת אסיף-גיל: כן, אבל את אומרת על משהו שנשמע כמו לחזור ולדבר קצת בשפה של השחרור המוקדם כזכות קנויה, השאלה מתי זה - - - המדיניות מאז חקיקת החוק ב-2001 היא לדבר את ה - - - זו לא זכות קנויה אלא אם אין מסוכנות והתאמה לשחרור. זה אולי ניואנס, אבל זה - - -

אמי פלמור: אז אני שואלת את עצמי, היום אם היינו שואלים שופטים מכהנים כאשר הם דנים אדם לשש שנות מאסר, מה הם מניחים, אני חושבת ש - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: האם הם חושבים שהוא יישאר ארבע שנים או שש? בזמני הייתי חושבת שהוא יישב ארבע שנים. זה ברור לגמרי.

אמי פלמור: בוודאי. ואני חושבת שגם היום הרוב המכריע של השופטים שגוזרים את הדין יוצאים מתוך הנחה שאם אדם מתנהל בסדר, הוא יילך הביתה אחרי ארבע שנים. גם כתבתי את זה בדוח שלי, שאני חושבת שהתוצאה מחטיאה גם את כוונתו המקורית של בית המשפט שגזר את הדין והיה המוסמך ביותר לגזור את הדין, ולא בכדי, אני חושבת שחגית אמרה את זה וגם רותם התייחסה לזה, שהיום ועדות השחרורים בעצם עוסקות מחדש בגזירת הדין ברמה מסוימת, כי השימוש הזה ב-10 הוא בעצם שימוש שחוזר לתת את המשקל המרכזי לשיקולים שנשקלו בשלב גזירת הדין.

רותם אפודי: צריך לשאול את עצמנו האם אותם קריטריונים מוכתבים היום לוועדת שחרורים הם אלה שיעמדו לנגד עינינו כשהיא תדון אדם להיכנס לבית המעבר. אולי צריך לעשות שקלול מחדש של הקריטריונים.

אורן גזל-אייל: לא ניסחתי הצעת חוק, אבל ההצעה פה היא שהשיקול כמעט היחיד יהיה מסוכנות.

רותם אפודי: שאיך היא נקבעת?

אורן גזל-אייל: זה ברור שוועדת השחרורים תקבע.

רותם אפודי: המושג מסוכנות, לצערנו, הוא מאוד אמורפי בארץ, מכיוון שלא משתמשים במדדים אמפיריים מקובלים - - -

אורן גזל-אייל: אז אפשר לקבוע האם קביעת המסוכנות היא מדויקת יותר או פחות. כלנו יודעים שגם המדדים האמפיריים הם מדדים מאוד בעייתיים ויש אומרים שדווקא לא נכון

להשתמש בהם, כי התוצאות הן גם פחות מדויקות וגם פחות צודקות, אבל זה לא נראה לי משהו שאנחנו נעשה.

חגית לרנאו: יותר מדויקות, אבל פחות צודקות.

אורן גזל-אייל: יש אומרים שגם פחות מדויקות. כשאת מנסה לעשות שימוש בכלים אקטואריים כדי להעריך מסוכנות. בסופו של דבר את גם פוגעת בדיוק ובוודאי יש כאלה שטוענים שזה לא צודק.

ענת אסיף-גיל: גם אם יש טענה לגבי איך ועדת שחרורים קובעת מסוכנות, היא נכונה לכל ההליכים, לא רק לחצי לעומת השליש.

אורן גזל-אייל: וזה מחזיר אותי לשאלה בעצם מה אנחנו רוצים עכשיו לדון. זאת אומרת יש פה כמה נושאים שעלו על השולחן. יש את ההצעה של בתי מעבר, יש את ההצעה שנדון באיך ועדות השחרורים פועלות, מה האגינדה שלהן, איך הן צריכות להתנהל באופן כללי ואיך לדאוג שהן יתנהלו בצורה יותר יעילה וצודקת ויש את הנושא הנוסף של מי יכין את אותם דוחות, איך רש"א תתקצב, עד כמה ועדות שחרורים יהיו מוכנות באפיק של הגורמים שמסייעים להם להכין. אלה שלושה נושאים שקשורים כמובן אחד בשני.

ההצעה שלי, באמת אני מודה, התמקדה בנושא של בתי מעבר. אם אנחנו פותחים את הדברים האחרים, אני לא יודע מה על האגינדה, זאת אומרת האם אנחנו כאן רוצים לדון בסוגיה שעלתה פה עשרות פעמים ונראה לי שזה החלטנו לא לעשות, של רש"א?

רותם אפודי: מה זאת אומרת החלטנו לא לעשות?

אורן גזל-אייל: להחליט על נושא התקצוב של רש"א, האם צריכים להעביר את רש"א לשירות המבחן, כמו שאמרו שאין בעיה איתם. זו הצעה. הייתה הצעה לבטל את זה. אנחנו רוצים להיכנס לנושא הזה? היום אחת הסיבות שרש"א לא מתקצבת זה בגלל המחלוקת לגבי העצמאות של רש"א והשייכות שלה לשירות המבחן. זה חלק מהעניין, אני מניח. אם ניכנס לבור הזה, אני חושב שלא נצא ממנו.

אבי דיאמנט: יש החלטה כבר. החלטה של שר האוצר שאנחנו נשארים ב - - -

רותם אפודי: אורן, אנחנו הזמנו את מנכ"ל הרשות לשיקום האסיר.

אבי דיאמנט: כדאי שהוא יגיד את זה, יש לו החלטה.

ענת אסיף גיל: אז אפשר, רק שנייה אחת לפני, אורן, בגלל שאני רואה שאתה מוטרד מהשינוי של זה - - -

אורן גזל-אייל: אני לא מוטרד, אני פשוט לא יודע על השינוי.

ענת אסיף-גיל: אני חושבת שגם אם אנחנו נגיע לדבר והוועדה תרצה להמליץ משהו בנושא בתי המעבר בחצי, זה יהיה לא נכון לדלג על הנושא של השליש. כי בוא נניח שהוועדה תמליץ לשים תקציבים וכל מה שצריך כדי לפתח את הנושא הזה, הדבר הראשון שאני הייתי חושבת להגיד זה, ירגע, אבל כל השליש לא פתורי. זאת אומרת ואם יהיו בתי מעבר, למה שוועדת

השחרורים בשליש לא תשלח אליהם אנשים שכבר מגיע השיקום ואין להם תכנית אחרת לשיקום? יכול להיות שזה מה שחגית אולי קצת ניסתה להגיד, שאנחנו לא יכולים להפוך את הדיון. וחוף מזה, כשנחזור לנושא של בתי המעבר, אז תגיד מה היה לך בראש שהיית בטוח שיהיה על זה דיון סוער.

אורן גזל-אייל: לא, אני אגיד לך - - -

קריאה: על החצי.

ענת אסף-גיל: כן, על העניין של החצי ואז חוזרים ל - - -

אורן גזל-אייל: לא, זה לא יותר משמעותי מאשר האם יקימו מנהלת לוועדות שחרורים.

ענת אסף גיל: לא מנהלת, בסדר, אבל אתה מאפשר שיקום לכל מי שיכול להשתחרר בשליש.

היו"ר השופטת דליה דורנר: אז אולי נסכם את העניין. אתם רוצים עוד להתייחס?

יצחק דדון: כן, אני רוצה להגיד משפט אחד. האנומליה שרשי"א חיה בה היא משהו מוזר. אני לא מבין איך המדינה מאפשרת קיום של ארגון, רשות במצב שהיא נמצאת היום, מ-2002 על אותו תקציב ומצד אחד החוק מחייב אותנו להגיש כל מיני פיתוחים וכל מיני כלים כדי לשקם ולסייע ואנחנו נמצאים באותו מצב מ-2002. היו תקופות שמשרד האוצר שטען שאנחנו לא שייכים לא לפה ולא לשם, מה שנקרא ייבוש תקציבי ובסופו של דבר המשכנו לעבוד באנומליה הזאת ובעצם כלום. זה לא טוב, לא בריא. אני היום בא למצב נתון, סליחה על הביטוי, מצב גרוע, בלתי אפשרי, ואני לא מבין איך אנחנו ממשיכים לתת לזה יד. ואחר כך אני שומע פה כל מיני כתרם על רשי"א שהם לא מנצלים את התפקיד שלהם. זה בלתי אפשרי. אני היום יכול ללכת לבתי הסוהר, עם נציג הקהילה שלי בכלא, לבנות תכנית, אבל אין מי שיקבל אותנו באזרחות. אין לי אנשים, אין לי מספיק במועצות נציגים וכו'. אז עם כל הכבוד, אין לי את התקציב, אין לי את כוח האדם, אני יכול לעבוד כל היום בניוטל.

ולכן הנושא הזה, אתם חייבים להתייחס לזה. אתם רוצים עוד שוב להטיל עליי עוד משימה, כמו בתי מעבר וכו', זה רק עם תקציב נלווה, ושזה יהיה ברור, רשי"א לא תעשה יותר שום דבר ללא תקציב. היום אני יכול להיות מנהל טוב, על פי חוק אסור לי להיות במינוס ואני היום במינוס של 10 מיליון שקלים, אני פשוט אבוא ואני אחתוך. כמו שבמד"א סוגרים סניף או כמו שבמשטרה סוגרים תחנה, אני אסגור מספר פעילויות ובסוף אני אפרנס רק את עצמי כרשות.

הדברים האלה חייבים להיפסק, כי זה דבר לא יאומן. אני לא מבין את כל גורמי הביקורת במדינה, איפה הם עד היום. אני קראתי ואני קורא חומר, נכון להיום אני כרגע נמצא בבנייה מחדש של הרשות, אני ממתג אותה, אני מביא תכניות מסוימות ועם זה ניגש לאוצר ויש לנו החלטה סופית של השר, בשיחה שלי איתו, שהרשות היא רשות סטטוטורית עצמאית ולא מסופחת, לא למשרד הרווחה ולא למשרד לביטחון פנים ולא לשום מקום אחר. נקודה. ומפה אנחנו מתקדמים. אם יהיה תקציב אנחנו נעבוד, לא יהיה תקציב? נמשיך לדבר ולספוג את כל מה שאנחנו מקבלים פה, מאותן סיבות. המצב לא ימשך. אנחנו אבל סומכים - - -

אסף וסרצוג: אני אתחיל מהסוף. הנושא של רש"א עלה פה בוועדה והייתה בינינו התכתבות בנושא הזה. אני באופן אישי לא ואנחנו לא הצוות שמטפל ברש"א בכל הנושא הזה. אני ער לטענות שמועלות על ידי רש"א, אני ער גם לטענות שמועלות גם מהצדדים הנוספים שמעורבים. אם הוועדה רוצה לדון בנושא של תקצוב רש"א, אפשר, אבל אז צריך להיערך לזה מראש, אני אביא את הגורמים אצלנו שמכירים את הנושא, מכירים את החומר והפרטים ואפשר לנהל על זה דיון מקיף. השאלה אם זה לאן שהוועדה רוצה ללכת. בזמנו הוועדה החליטה שהיא לא - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: אנחנו החלטנו שלא.

אסף וסרצוג: שלא להתעסק.

רותם אפודי: איך אפשר לדבר על שיקום - - -

אורן גזל-אייל: אני לא יודע, זה העניין. יש פה חלק גדול מהחברים שאומרים שהנושא - - -

רותם אפודי: איך אפשר לדון בשיקום עבריינים בלי לדבר על הרשות לשיקום האסיר?

אפרת שהם: המנדט שהוועדה קיבלה היה מדיניות הענישה ושיקום. אנחנו כל פעם שהגענו לסיפה של שיקום עבריינים אמרנו, אוקיי, אנחנו לא מכניסים את הראש לשאלה לאן רש"א שייכת ואיך מתקצבים אותה ואנחנו לא פתרנו את הבעיה. אנחנו לא יכולים להתעסק בשיקום עבריינים כשהדגש שלנו על שיקום של אסירים, בעיקר אסירים משוחררים. אז שמענו על אסירים משוחררים שב"ס ואסירים שיעברו את כל תכניות הטיפול והחינוך והשיקום בשירות בתי הסוהר וישתחררו לקהילה מבלי שיהיה רצף טיפולי, אז לכולנו ברור שגם בזבזנו את הכסף בתוך שב"ס, אולי לא את כולו אבל את חלקו המשמעותי, ובעצם אותם אסירים משוחררים בחלקם הגדול פשוט יחזרו לעבריינות. אין לנו דרך להתחמק מדיון על רש"א.

אורן גזל-אייל: אני לא בטוח בעמדה שאני הולך להגיד אותה, אבל אני בכל זאת אגיד אותה, כדי שתבינו מאיפה זה בא. המחשבה הייתה שנושא תקצוב רש"א והנושא של הגוף שיהיה אחראי לשיקום האסירים ואם הם יהיו במשרד הזה או במשרד ההוא, איך יתקצבו אותה זה עניין של הטווח הקצר, זה גם לא נושא שהוא לא נידון, אני בטוח שדוח מבקר המדינה עכשיו - - - אני לא יודע, אני לא קראתי את הטיוטה שנוגעת לרש"א, אני קראתי רק את החלק שנוגע לוועדה - - -

יצחק דדון: מופיע.

אורן גזל-אייל: מופיע. אני בטוח שהנושא - - - זאת אומרת השאלה עד כמה הוועדה הזאת תוכל היום לספר משהו חדש למקבלי החלטות.

היו"ר השופטת דליה דורנר: אני לא הבנתי שאני אצטרך להתעסק. זה לוועדה אחרת.

אורן גזל-אייל: לא, אבל למה זה חשוב בכל זאת - - -

אפרת שהם: זאת לא השאלה. השאלה אם הוועדה הזאת שעוסקת בשיקום עבריינים יכולה לחשוב מהמקום של שיקום עבריינים, שהנושא של שיקום עבריינים פחות מעניין. אבל אם הנושא הוא של שיקום עבריינים, אז זה לא משנה שרש"א א' ב' ו-ג', בתקציב כזה או בתקציב אחר, אם

אנחנו אומרים אמירה שהיא קשורה בעובדה שלא חשוב כמה כסף ישקיעו בטיפול בזמן שאיש בכלא, אם לא יהיה לזה טיפול עוקב כשהאיש משתחרר, אז אנחנו בעצם לא עוסקים בשיקום אסירים.

אורן גזל-אייל: האמירה הזאת יש בטיוטה הזאת.

אפרת שהם: היא מוחבאת כזה.

אורן גזל-אייל: לא, בטיוטה אמרנו שאנחנו לא נכנסים לשאלה מי ומה, אבל ברור לחלוטין שהגורם שאמור לטפל בשיקום אסירים צריך יהיה להיות מתוקצב אחרת. האוצר העיר לי שזה לא ברור לחלוטין, בסדר - - -

אפרת שהם: אבל זה לא ברור לחלוטין, כי זאת בדיוק הנקודה. אנחנו לא יכולים להוציא דף שכתוב פה שעקב חולשתה של רש"א צריך לחשוב על פתרונות אחרים, כי רש"א לא מגישה מספיק חוות דעת. אם אנחנו חושבים שרש"א לא מגישה מספיק חוות דעת עקב בעיות תקציביות אז נתכבד ונאמר שעל מנת שישקמו אסירים בישראל רש"א צריכה לטפל בהרבה יותר אסירים משוחררים והנגזרת היא שצריך תקציב.

אסף וסרצוג: אני רק אומר שאין לנו בעיה לדון בנקודה הזאת. רוצים לדון בזה? בסדר גמור, אבל עד עכשיו הוועדה קיבלה החלטה מושכלת, ודרך אגב אני מסכים פה עם אורן, זה מפתיע - - - יכול להיות שאני מסכים רק עם עצמי, אבל הנושא של רש"א נידון כבר מספר, בוא נגיד במספר גלגולים, הוא עדיין נידון - - -

אפרת שהם: הוא לא נידון, תמיד הורדנו אותו מהשולחן.

אסף וסרצוג: לא, נידון בין הגורמים השונים. ענת עושה עם הראש, כי היא מכירה את זה היטב. אני לא מטפל ברש"א אבל אני יודע שזה נידון, לא חדשות לבקרים אבל זה נידון מספר פעמים ובאיזה שהוא שלב כזה או אחר יימצא לו הפתרון, אני מניח. שוב, אם הוועדה מוצאת לנכון לדון בדבר הזה, בעיניי זה לא האישו המרכזי, כי לבוא, דרך אגב, ולהגיד אמירה כללית שאין מספיק כסף שמופנה לשיקום אסירים במדינה, אני מזכיר לכם את המצגת שהצגנו ואת הנתונים שקיימים בה, זאת אמירה קצת כוללנית מדי ואני חושב שלא לגמרי מדויקת. אפשר עכשיו לבוא ולהגיד האם הכסף נמצא במקומות הנכונים, האם אפשר להקצות אותו מחדש, האם זה נכון שגוף כזה או גוף אחר מטפל בזה וזה בסדר.

רוצים לפתח על זה דיון שוב? רוצים לשים את רש"א במרכז הדיון? זה אפשרי, אני רק רוצה לבוא ולומר בסוף האמירה שלנו כמשרד אוצר לא הייתה נגד שיקום, אני חושב שבדיוק ההיפך. הנושא של בתי המעבר זה נושא שאנחנו הצגנו אותו במהלך ההצגה שלנו ומאוד דחפנו לו, גם בשיחות בתוך הוועדה וגם בשיחות מחוץ לוועדה. אנחנו כן חושבים שהקיצור בחצי הוא קיצור נכון, אנחנו כן חושבים שהמסגרת הטיפולית - - -

אורן גזל-אייל: אל תגיד קיצור בחצי.

אסף וסרצוג: קיצור לחצי.

אורן גזל-אייל: נוהרתי לא לכתוב קיצור בחצי בשום מקום.

אסף וסרצוג: קיצור מעבר לשליש. אנחנו חושבים שהוא נכון, אנחנו חושבים שהמסגרת של בתי המעבר צריכה להיות מסגרת יותר טיפולית שיקומית מאשר מסגרת שהיא מסגרת כליאתית, נקרא לזה. הסיבה שאני כתבתי את הנושא של שילוב שבי"ס, מכיוון שאני כן חושב שבאיזה שהוא מקום, דווקא בשביל להעצים את המסגרת הטיפולית כן נכון שמישהו ייתן את המעטפת המנהלית, נקרא לזה, הלוגיסטית, וזה גוף שזה המקצוע שלו והוא יתרכז בזה, ואילו הגוף שמתרכז בטיפול ובשיקום יוכל להתעסק רק בדברים האלה. אבל זה דיון אחר לחלוטין.

אני חושב שמהות הדיון היא באמת נושא בתי המעבר, אפשר גם לדון על נושא ועדות השחרורים, אני לא מספיק מבין בזה, לדעת האם זה הבסיס שממנו צריך לצאת. אבל שוב אני אומר, נושא התקצוב של שיקום בישראל הוא נושא שבפני עצמו חשוב. רוצים לדון בזה? בהחלט אפשר, אבל זה דיון שלם בפני עצמו שאני לא חושב שאפשר לדון בזה, בטח לא עכשיו, בשעה או-וללא הגורמים המתאימים.

יצחק דדון: ברשותך, בלי לגזול זמן, זה עניין של תפיסה של ההוצאה, אומדן. שכשהחליטו שאנחנו במשרד הרווחה קיבלנו תקציב ענק על הנייר, 30 מיליון שקל, כולל שיפוי בכוח אדם. אני קיבלתי את זה ממשרד הרווחה. זה עניין של איפה אנחנו נמצאים מבחינתם, אם זה עונה לדרישה שלהם, מכירים בעובדה, כולם יודעים שצריך לשנות את התפיסה, את העלאת התקציב וכו', השאלה אם הם כרגע רואים אותנו כגוף פרטי או כגוף שמסונף למשרד הרווחה או למשרד לביטחון פנים.

אסף וסרצוג: דרך אגב, גם בכל התקציבים שרש"א הציגה, עד עכשיו הוא התעלם מכל התקציב, לא נכנסנו לזה.

יצחק דדון: הכול מופיע, אני לא רוצה לגזול הרבה זמן.

אסף וסרצוג: בגלל זה אני אומר, זה דיון שלם בפני עצמו.

רותם אפוחי: אורן, אם אפשר להציע, בבקשה, אני סבורה באמת שלא הוועדה כאן תכריע באמת איפה תהיה הרשות לשיקום האסיר, זה אולי באמת לא התפקיד שלה.

אורן גזל-אייל: אני לא ראיתי בזה - - -

רותם אפוחי: בסדר, זה אולי לא התפקיד, אבל - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: רצינו עד לגבול מסוים. הרי יש איקס טיפולים שצריך לטפל, אבל האויב של הטוב הוא הטוב מאוד. אני גם רוצה לרכז שמשוהו יתקבל, ככל שאתה מתפשט יותר העסק הזה נעשה אמורפי ואתה לא יוצא מזה. אז עד גבול מסוים. נכון, יש המשך, מה יהיה אחר כך ומה יהיה עם הטיפול ומה יהיה עם הטיפול בטיפול. אני ראיתי באיזה שהוא שלב מה נעשה איתנו במסגרת הקהילה. נכון שאחר כך צריך לטפל בו הלאה, אז זה סיפור אחר, הרי לא רק ממליצים מה יהיה בקהילה, אבל אין גבול. אני פוחדת שככל ש - - - אני אתחיל מהסוף, אני רוצה שההמלצות תתקבלנה, בסדר? ככל שהן יהיו יותר מרוכזות ולא מתפשטות הסיכוי שלהן הוא יותר גבוה ולכן אני פשוט פוחדת.

אני יכולה לחשוב, אנחנו כבר יושבים ובהזדמנות זאת שאנחנו יושבים בואו נטפל גם ב-א', ב' ו-ג'. כאשר אני הזמנתי אותם וראיתי אותם כחלק מהוועדה, בגבולות שאנחנו צריכים לדון. אבל מה יהיה הלאה? מה יהיה הלאה? בסדר, כבר האסיר שלי השתחרר. עכשיו שולחים אותו הביתה. מה יעשו איתו? זה ועדה אחרת.

אפרת שהם: אני חושבת שאנחנו טועים בקונספציה. אני יושבת פה בתור קרימינולוגית, לא בתור מישהו שיודע לחשב מאיפה יבוא הכסף, אבל אני חושבת שבעשר השנים האחרונות אין קרימינולוג שמכבד את עצמו שכשהוא מדבר על שיקום הוא מדבר על שיקום בתוך הכלא, ואחר כך שתהיה איזה שהיא חשיבה אחרת. כשמדברים על שיקום מדברים על רצף טיפולי ורצף טיפולי אומר לקחת את מה שעושים בכלא ולהמשיך איתו, להשלים אותו בהתאמה לקהילה. אז נדמה לי שאנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו להיעצר בנקודה הזאת ולומר 'אוקיי, זה חשוב אחר כך, אבל שמישהו אחר יחשוב על זה'. כי אחרת אני חושבת - - -

רחל ויינשטיין: זה יחזור. אבל יכול להיות שאם נלך עם תפיסה באמת, עם התפיסה של להציף את הפתרון של בתי מעבר ונלך באמת עם אגינדה חדשה ולא נתמקד בכל העניין שקיים היום בשטח, עם כל הבעיות שאנחנו לא נפתור, זה ברור שאנחנו לא נפתור - - -

אפרת שהם: זה לא אגינדה כל כך חדשה, לשב"ס היה בית מעבר שהיה בתוך הכלא, אחר כך הוא הפך להיות בית ספר לקצינים. אבל הרעיון הזה של half way houses זה לא בדיוק חידוש דרמטי.

אורן גזל-אייל: בארץ.

רחל ויינשטיין: . אבל אם נציע את ההצעה הזאת ונלך איתה, יכול להיות שאחר כך זה גם ישליך על המקום של רש"א ועל התפקידים שלו. זאת אומרת אני חושבת שחשוב להתקדם בכיוון היותר תיאורטי תפיסתי של מה בעצם מציעים ולא בפתרונות של מה שאנחנו צריכים.

אמי פלמור: וגם לא צריך לקרוא לזה אחרי, כי אתם מדברים על זה בתוך תחום העונש שמוטל.

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה מה שאני אומרת.

אמי פלמור: לא, כי את מוטרדת מזה ש - - - זה לא אחרי, אלא איך לנצל עונש.

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה מה שאני אומרת, אני רוצה להפסיק את ההמלצות של הוועדה לעונש. ברור שאני לא גומרת עם זה. צריך קרימינולוגים, אחר כך צריך זה, יש הרבה צרות, אבל ניסיון החיים שלי מורה שנשקע בבופץ ולא ייצא מזה כלום. אז בואו נחליט עד השחרור. בתי מעבר זה בסדר גמור. מה יהיה אחרי בתי המעבר? בבתי מעבר את לא גמרת כלום, את רק מתחילה את הסיפור.

אפי פלמור: לא מדויק, כי בתי המעבר אמורים להכין בהדרגה לחזרה - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: בסדר, אבל זה לא נגמר.

אפי פלמור : לא, זה נגמר בתום העונש המקורי, ואני חושבת שהוועדה, יש לה הזדמנות להגיד שכאשר מוטל עונש ראוי ורצוי לנצל אותו - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר : מאה אחוז, אבל לא אחר כך. אבל בזה את לא גומרת עם העניין, את רק מתחילה את הטיפול.

אורן גזל-אייל : עכשיו מה ההמלצה שאת מציעה? שהוועדה תאמר שראוי לקצר בשליש?

אפי פלמור : אני חושבת שראוי שהוועדה תגיד שכאשר מטילים עונש במדינת ישראל ראוי שהעונש הזה ינוצל לא רק לגמול, לא רק להרחקה מהחברה בגלל מסוכנות, לא רק לטיפול בהתמכרויות בזמן מאסר, אלא שיהיה יעד ש - - - כמו שדיברנו על יעדים במעצרים, שיהיה יעד, מצדי שב"ס יתוגמל על כל אסיר שהם יצליחו להביא בחלוף חצי או בחלוף שני שלישי, כפי שתחליטו או תמליצו, כל אסיר שאפשר יהיה להביא אותו לכך שהוא יהיה מתאים וראוי לבית מעבר, זה ייחשב להישג, כי זה מועיל חברתית, כי זה חוסך בעלויות.

החלום שלי, כמו של חלק מהאנשים פה בחדר, אני מניחה, זה שיום אחד בין היעדים של ממשלת ישראל לשנת 2015 זה יהיה שיקום האסירים והחזרתם לחברה לאחר טיפול, ולא ביום האחרון עם מאסר על תנאי בר הפעלה בפעם הבאה שהם יעברו עבירה. אני חושבת שאם הדבר הזה היה מוגדר כיעד, כי אנחנו אומרים פה בעדינות האם אפשר להכתיב לוועדות, אנחנו נורא נוהרים באמת, לא הייתי רוצה שיכתיבו לשופט, אבל כן הייתי רוצה שכל המערכת, ואז זה לא משנה, לא צריך שמפה יגידו 'תתקצבו את רש"א', או 'תעבירו את רש"א לפה', אם זה היה הופך להיות ליעד לאומי, היינו רואים את האסיר כחלק מהקהילה שלו, הילדים שלו, המשפחה שלו, היינו אומרים שכל אסיר כזה שאנחנו מצליחים להוציא אותו, לא ביום האחרון, אלא בשליש האחרון, בחצי האחרון, ואנחנו מצליחים בתהליך הזה, זה לא אחרי המאסר, זה בתוך המאסר, איך אנחנו מנצלים את התקופה הזאת.

לכן גם מדברים על התקופות הקצרות, כי באמת במאסרים הקצרים קשה להגיע לתוצאות האלה, אבל במאסרים ארוכים זה צריך להיות יעד לאומי. תסלחו לי על הפומפוזיות.

ענת אסיף-גיל : אפשר להעיר על הצעת הניסוח של היעד? אני חושבת שהיעד צריך להיות שבתום תקופת העונש, האסיר כמה שיותר מוכן להשתלב בחזרה לחברה. בתום תקופת העונש שבית המשפט גזר עליו. זה בהחלט יכול לכלול יעדי ביניים של לבדוק מתי הוא מתאים בחצי ל-half way, בשליש לשליש על תנאי. אני חושבת שזה הבדל מאשר להגיד שהיעד הוא להוציא אותו בחצי לבית מעבר.

אפי פלמור : לא אמרתי שזה היעד. היעד הוא לנצל את תקופת המאסר.

ענת אסיף-גיל : את אומרת לתגמל את שב"ס.

אפי פלמור : אני אומרת שצריך לנצל את תקופת המאסר ככל יכולתנו. ההזדמנות הזאת שהאיש נתון לחוקים ולכללים ולתנאי בר הפעלה או לרישיון בר הפקעה, זאת הזדמנות שהמדינה מבזבזת, וזה מדהים בעיניי.

אורן גזל-אייל: היה פרק גדול שכבר בעצם אישרנו פה, ארוך, של מטרות הענישה ושל איך הוועדה חושבת על מה צריך לשים דגש. ודרך אגב, במקום של שיקום דיברנו לא מעט על זה שצריך לצמצם את הכליאה, שזה חלק בלי המלצות אופרטיביות, אלא חלק של בוא נאמר האגינדה. אין לי בעיה לדון פה, לדון בהערות ולראות אם יש עוד מה להכניס פה. השאלה אם עכשיו, כשאנחנו רוצים לדון בהמלצות קונקרטיות לנסות להתעסק ביעדים זה הנכון. יש לנו כמה המלצות קונקרטיות שאנחנו רוצים לדון בהן, האחת היא זאת של בתי המעבר אחרי חצי ואיך לנסח אותה, השנייה, שיש פה ויכוח אם לדון עליה או לא, זה האם אנחנו צריכים לדון במבנה רש"א ובתקציב רש"א והדברים האלה, ולדעתי התשובה היא לא, כי לא נצא מזה. פשוט כי לא נצא מזה, לא כי זה לא נושא חשוב. והשלישית זה אופן פעולת ועדות השחרורים, שלגביה גם כן אין לי עכשיו לפחות איזה שהוא מצע שעליו אנחנו יכולים, מעבר לדוח - - - הדוח שלך מתייחס לנקודה מסוימת, ולדוח הזה התייחסתי. אין לי פה מצע, אם אנחנו רוצים לפתח, אנחנו נצטרך לעשות את זה בישיבה נפרדת. אבל אני עדיין חושב שכל אחד משלושת הדברים האלה, לא משנה מה, יכול להיות עצמאי ואפשר להחליט שאנחנו דנים בבתי המעבר ואת הדברים האחרים להשאיר לאחר כך. אבל מי שיגיד לי, רש"א לא תוכל לטפל בבתי המעבר, שזה יהיה באחריות רש"א ואין לה היום תקציב, אני אגיד שזו בעיה של טווח קצר בסופו של דבר, כי הבעיה של רש"א חייבת להיפתר מתי שהוא.

מוטה קרמניצר: אני דווקא חושב שזה רעיון לא רע שדווקא לגבי זה ייאמר משהו עקרוני מהסוג שעכשיו גובש, כי ועדות השחרורים וכו' שפועלות ככה באיזה חלל רעיוני, מאיפה הם ייקחו תפיסה רעיונית? הדוח הזה יכול להיות מקום שממנו אפשר ללמוד משהו. אז כדאי לספק את זה. אני חושב שחייבים לכתוב גם בחלק הזה שזה תנאי ללכת על המהלך הזה אם הולכים לבנות מערך שיהיה יכול לתפקד. אם יהיה חוק שיאפשר את הדבר הזה ותהיה מציאות כמו שיש היום אז זו פדיחה, לא עשינו שום דבר.

אורן גזל-אייל: נכון, כתוב 'הוועדה מציעה שהגוף המופקד על שיקום האסירים יקבל תקציבים שייתנו מענה הולם לכל אותם ליקויים שהוזכרו לעיל - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, השאלה אם אתה נכנס בעומק. זה כל העניין. זה הדבר היחיד. באופן כללי זה בסדר גמור, זה חלק מזה, אבל אם אתה נכנס כפי שהם היום מבקשים, כי הם אומרים 'אחרת אל תבלבלו לנו את המוח'.

מוטה קרמניצר: לא, אני לא חושב שלוועדה הזאת יש יתרון יחסי בלהגיד מה המבנה הנכון, האם זה רש"א או זה משרד הרווחה, או אינני יודע, אני לא חושב שיש לנו - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: גם לא נוכל להיכנס לזה, כי לא נצא מזה.

מוטה קרמניצר: אבל מה שאנחנו כן צריכים להגיד, שתהא ההכרעה אשר תהא, צריכה להיות הכרעה. המצב שכבר נמשך הרבה זמן, ואני לא בטוח שזה ששר הרווחה אמר משהו, שזה גמר את העניין הזה, משום שאם הוא לא גמר את זה עם שר האוצר, אז הוא יכול להגיד א' והאוצר יגיד ב' והמציאות לא תשתנה.

אורן גזל-אייל: אני חושב שבטיוטה הזאת זה כתוב.

מוטה קרמניצר: שצריכה להיות הכרעה.

אורן גזל-אייל: זה אני חושב שזה כתוב. מי שזה לא יהיה, שיוטל עליו התפקיד הזה, צריכים לתת לו את המשאבים.

מוטה קרמניצר: לא, שצריך לומר ש - - - ראש הממשלה צריך לדרוש משר הרווחה ומשר האוצר, בישיבה של שעה, להכריע בעניין הזה.

אורן גזל-אייל: אני מקווה שאפילו האוצר לא יתנגד לזה שנכתוב שצריך כבר להחליט. הוא יכול לכתוב דעת מיעוט, זה נכון, האוצר תמיד יכול לכתוב דעת מיעוט - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: שגם לא צריך להחליט.

אסף וסרצוג: זה שצריך להכריע, אני חושב שזה ברור. שלא תצא מפה איזה שהיא סיטואציה או איזה שהיא הבנה שהאוצר מעכב את זה כי נוח לו שזה לא מוכרע, כן? בוא נשים את הקלפים על השולחן. המצב מוכרע ויש חילוקי דעות מאוד גדולים בין הצדדים. אבל להגיד שזה צריך להיות מוכרע, זה כמו להגיד שצריך לעשות משהו בהתאם לחוק. זה ברור.

ענת אסיף-גיל: . לא, ועדה ציבורית אומרת. זה יכול להפעיל את ה - - -

אסף וסרצוג: בסדר, אם אתם חושבים שזה - - -

אורן גזל-אייל: אוקיי, על זה הסכמנו.

היו"ר השופטת דליה דורנר: רגע אחד, אני לא הבנתי כלום, מה הסכמנו?

אורן גזל-אייל: ההסכמה שאנחנו נוסיף פה אמירה מפורשת שצריכה להיות הכרעה בנושא השייכות של הגורם שיהיה אחראי על השיקום של רש"א, או השייכות של רש"א, כדי שיאפשרו כבר לדון ישירות בנושא התקציב שלה. אני חשבתי שכתבתי פה משהו עוד יותר משמעותי, שצריכים גם להוסיף תקציבים.

אסף וסרצוג: צריך להגיד שצריכים להיות המשאבים הדרושים.

היו"ר השופטת דליה דורנר: בסדר, אנחנו נכתוב שצריכים להיות המשאבים הדרושים. זה נראה לי ניסוח, חביבי, מצוין.

אורן גזל-אייל: צריך להבטיח שיינתנו המשאבים הדרושים.

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה יותר טוב ממה שאתה כתבת.

יצחק דדון: יש פתגם בערבית שאומר שהמילים לא משלמות מיסים.

אבי דיאמנט: אין לכם מושג מה זה גורם לעובדים. העובדים שעובדים עם עבריינים, שצריכים להיות עובדים עם ביטחון. המצב הזה של חוסר הכרעה גורם לחוסר ביטחון לעובדים שמטפלים באסירים ויש לזה גם מיד השלכות גם על האסירים עצמם. חשוב מאוד שהמערכת תהיה יציבה. כל הנושא של אין הכרעה בין המעבר למשרד הרווחה, עצמאות, משאבים, כל הסיפור הזה גורם ממש לכאוס שלם בנושא של שיקום אסירים. אין ספק, גם בעובדים וגם באסירים, ביחד. זה חוסר אמון.

אורן גזל-אייל: אז אנחנו נכתוב את זה. זה עוד זריקת עידוד למה שכבר אנחנו מבינים, שכולנו מבינים שצריך לעשות, להכריע.

היו"ר השופטת דליה דורנר: צריך להכריע. מי יכול להתנגד שצריך להכריע?

אסף וסרצוג: צריך להסתכל לכיוון השני. אין לי בעיה שתסתכלו עליי, אבל גם תסתכלו לכיוון השני.

אורן גזל-אייל: ואז באה הנקודה הנוספת והיא הנושא של אופן פעולת ועדות השחרורים. אין פה במצע לדיון מספיק בשר כדי לכתוב על זה המלצה, שוב, כי בנקודה הזאת בייחוד לדוח שלך. אם אתם חושבים שצריכים להוסיף המלצה מפורטת, אני אצטרך קצת יותר טיפים למה צריכה להיות ההמלצה הזאת כדי לכתוב המלצה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: על מה ההמלצה?

אורן גזל-אייל: על אופן פעולת ועדות השחרורים. זאת הייתה ההערה של חגית.

היו"ר השופטת דליה דורנר: אם אתה מכניס סיפור על ועדת השחרורים, אז קודם כל אתה צריך לקבל עוד חומר, זה לא מספיק שפה יגידו. יש גם בוועדות השחרורים מה לומר, זה פותחים את התיק. חבר'ה, צריך ללכת הביתה. התרגלנו, נורא נחמד לשבת פה, אבל - - -

חגית לרנאו: זה לא לגמרי נכון, כי מה שאנחנו אמרנו במסמך ששלחנו, הוא אומר שאתה נותן רקע, אתה נותן דוחות, אתה נותן את הנתונים על רש"א ואתה נותן את שני המחקרים שיש ואתה משאיר את זה תלוי באוויר. חסר החלק שאומר שהוועדה הסתכלה על הרקע הזה ואלה המסקנות שלה.

אורן גזל-אייל: ומה המסקנות?

חגית לרנאו: אני חושבת שצריך להגיד, בדומה ל - - - קודם כל צריך להגיד שהמצב הוא ממש - - -

אורן גזל-אייל: אז אני אומר שהמצב לא טוב, זה נאמר. בסדר.

חגית לרנאו: כן, צריך להגיד את זה, צריך להגיד שצריך למצוא פתרון, גם אם אתה לא נכנס כרגע לשאלה לגבי איפה יהיה הפתרון הארגוני, כמו לגבי רש"א, שצריך למצוא פה פתרון ארגוני ושהגוף שלוקח על עצמו צריך לבוא עם תכנית איך הוועדות השחרורים יוכלו לתת הכרעה בזמן. וצריך לחשוב על זה שבתוך ועדות השחרורים התחושה היא, מהמחקרים שהוצגו, לא כי זו התחושה שאני הבאתי איתי לשולחן, אלא ממחקרים שהוצגו, שערך השיקום קצת הלך לאיבוד, ושהמהות של ועדת השחרורים קצת הלכה לאיבוד. אז צריך, בשילוב של - - - אפשר לתת רעיונות, אני לא חושבת שצריך לבוא ולהגיד זאת תכנית ההכשרה ששופטים צריכים לעבוד בה, צריך לדבר על זה שצריך לעצור רגע ולראות שהמהות של הדבר הזה אבדה.

אורן גזל-אייל: אבל זה הכול הצעות אופרטיביות.

חגית לרנאו: זה נכון שבסוף אנחנו נציע את ההצעה האופרטיבית, שאני מאוד מקווה שהיא תצליח, של ה-half way houses האלה. אגב, ככל שאני חושבת על זה יותר זה מצוין ששב"ס יהיו

אחראים, אסף הלך, אבל יהיו אחראים על הארגון, עם המשאבים, המשאבים אצלו וכנראה שאם ייקחו משאבים ויסיטו אותם זה כנראה באמת יאפשר הקמה של הדבר הזה. צריך להגיד שיש משהו ערכי שהוועדה חושבת שהתמסמס בדרך וצריך להחזיר אותו. ברמה ההצהרתית הנורמטיבית יש לזה גם ערך, הוא לא מתורגם ל-א', ב', ג'.

אמי פלמור: אני מצטרפת לחגית. אני אגיד לך מה הדבר החד משמעי שאתה יכול כבר להגיד מתוך החומרים שיש בפניך. אם ראית ש-47% מבין החלטות ועדת השחרורים הן החלטות לא החליט, כי אין בפניהן את החומרים לצורך קבלת ההחלטה, אתה יכול להסיק מזה, אני אומרת את זה כרגע שוב בזהירות, שאף אחד לא אומר לעצמו, כנראה, או אין הבנה ותפיסה מערכתית שאומרת 'מגיע השליש ויהי מה אנחנו חייבים לנצל אותו עבור מי שראוי לכך'. כלומר אם היה בוער לנו כל יום מימי השליש, כי אני בדוח שלי עשיתי תרגיל מאוד נחות, גם בלי שום רקע בסטטיסטיקה, באמת השתמשתי - - -

מוטה קרמניצר: 56 שנות מאסר.

אמי פלמור: לא, זה ברור, זה תרגיל ממש למתחילים, לא, אבל זה שבחרתי לעצמי את האנשים שבסופו של דבר שוחררו ובדקתי אחד לאחד, מה היה המועד המקורי שבו הם היו אמורים להשתחרר ומתי הם השתחררו בפועל. ואז אתה אומר לעצמך, לאף אחד לא כאב שאדם שיכול היה להיות שנתיים אסיר ברישיון היה רק שנה וחודשיים אסיר ברישיון, והתכנית הטיפולית לא נמשכה שנתיים, התכנית הטיפולית עם המנוף שנקרא הפקעת רישיון לא התנהלה במשך שנתיים, אבל התנהלה במשך שנה וחודשיים. ומי שצופה בוועדת שחרורים, ואני מציעה למי שרוצה שפעם יעשה את זה, שילך ויצפה, הוא יראה לפעמים את האסירים שפורצים בבכי כי הם נואשים לזה שלא ידחו אותם לעוד ארבעה חודשים, והוועדה אומרת, בתוך הלחץ הזה של החומרים הלא מוכנים, יש לו שליש של שלוש שנים, מה זה משנה עוד ארבעה חודשים? זה בסדר, הוא עוד יספיק לקבל שליש אם מגיע לו.

אז את הדבר הזה אפשר להגיד מתוך הנתונים. כלומר לא מגיעים היום לשליש בחרדת קודש ואומרים, 'למי שלא מגיע, נכריע בזה ושימשך במאסר, למי שמגיע אנחנו רוצים לנצל את זה'. את זה אתה יכול להגיד.

אורן גזל-אייל: אני מסכים איתך שאני יכול להגיד, אני חושב שזה נאמר, אני רק מבין שזה לא מספיק חריף. זה אותו דבר כמו שאתם אומרים לגבי רש"א, שגם זה שם נאמר, אבל אתם אומרים שזה לא מספיק חריף. אני אנסה להחריף ואתם תעזרו לי בניסוחים אחר כך. בסופו של דבר לפני חודש כבר הפצנו את הטיוטות, אם היו לכם הצעות לתיקונים הייתי צריך לקבל אותן לפני. קיבלנו דברים שלושה ימים לפני וגם כן לא - - - בסדר, לא משנה, צריך לתקן את זה, הרי לא ננסח את זה סופית עכשיו.

אבל בשתי ההצעות אני חושב שיש פה הסכמה שאנחנו לא הולכים להציע הצעה אופרטיבית של איך לשנות את מבנה העבודה של ועדות שחרורים או איך לשנות את מבנה העבודה של רש"א. אנחנו לא נעשה את זה, על זה לפחות הגענו להסכמה, עכשיו אנחנו צריכים לעבור לדון בבתי המעבר.

אפרת שהם: זה בדיוק מה שאני רציתי להעיר לגבי בתי המעבר. אני ממשיכה את ההערה הקודמת שלי. אנחנו כותבים שלא מדובר על מתקן ביטחוני אבל האסירים יהיו אסירים לכל דבר, ואסף אומר בואו נייעל את זה, ניתן לשב"ס, חגית חושבת שזה רעיון טוב, ואני חושבת שאנחנו מפספסים את הרעיון. היו לשב"ס מתקני כליאה בדרגת ביטחון מזערית והם בעצם היו מאוד דומים להצעה לשיקום. היה בבניין, היה דשא, הם יצאו לעבוד מחוץ לכלא ושב"ס סגר את כל - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: על מה אנחנו מדברים?

אפרת שהם: על בתי המעבר. שב"ס סגר את כל המתקנים בדרגת ביטחון מזערית, זאת אומרת את אותם דמויי half way. אז אני אומרת, אם אנחנו הולכים לכיוון השיקומי, לכיוון של הוסטל, אז אנחנו לא מדברים על שב"ס ואנחנו לא מדברים על אסירים, אנחנו מדברים על אסירים משוחררים שנמצאים באמצע הדרך. אם אנחנו הולכים להיגיון של אסירים אז אנחנו הולכים לשב"ס וזה כן סוג של מתקן ביטחוני ואז אולי נחסוך כסף, כי שב"ס יודע להחזיק אותם, אבל האוריינטציה היא לא - - -

אורן גזל-אייל: אני אבהיר.

אפרת שהם: רק מה שאני אומרת, שבצורה שזה כתוב זה אומר שאנחנו בעצמנו לא סגורים אם זה באמת חלק מהעונש ואז זה עניין ביטחוני או שאנחנו בעצם הולכים לאיזה שהיא אינטגרציה בעניין שיקומי.

אורן גזל-אייל: אז אני אסביר.

אפרת שהם: רק אני אגיד, תמיד בסוף אנחנו כותבים כמו הוסטל, כמו הוסטל, כמו הוסטל, אבל מה שאנחנו מציעים הוא לא כמו הוסטל.

אורן גזל-אייל: אוקיי. אם הייתי חי בעולם שהכול פתוח בפניי, סביר להניח שהייתי אומר למה רק אחרי חצי, אולי כבר אחרי שליש, זרקתי את זה גם באיזה שהוא מקום, ושזה יהיה מתקן לחלוטין שיקומי ומי שלא דורש שיקום, אז שיתנו לו מתקן אחר, כי שם לא צריך שיקום, שהוא ייצא לעבודות ביום ויחזור למתקן הזה, ולחלוטין לא יהיה פה עניין, או שיהיה פה עניין גבולי מאוד מוגבל. לי ברור שאם אנחנו נגדיר את זה כסוג של שחרור, או שחרור מוקדם, זה לא יעבור. זו נקודה אחת. זאת אומרת אם ההוסטלים האלה הם כמו שחרור בשליש, רק שחרור בחצי, זה לא יעבור. אז אני חושב שכן הוועדה צריכה להתייחס גם לתפיסה - - - ודרך אגב, זו לא איזה תפיסה של איזה פקיד, הכנסת החליטה שהגמול הוא העיקרון המנחה בענישה. אז אם הגמול הוא העיקרון המנחה בענישה, ושוב, יש לי הרבה מחלוקות עם זה, אבל אם הגמול הוא העיקרון המנחה בענישה אז באמת יש בעיה עם להגיד שמי שעשה בדיוק את אותה עבירה ישתחרר אחרי חצי. כבר שליש מפחית פה במשהו, אז ישתחרר אחרי חצי. עדיין, אם זה נתפס כהעברה לבית מעבר לריצוי מאסר בתוך בית מעבר, אבל בית המעבר הזה הוא לא מתקן ביטחוני והוא מוכווון שיקומית בכל אותם מקרים שהאסיר צריך שיקום, התוצאה תהיה דומה מאוד למה שאת רוצה. לכן אני אומר כמו הוסטל וכמו הוסטל, כי זה כן כמו הוסטל, רק שמבחינת התפיסה הציבורית האסיר לא שוחרר, האסיר הוא עדיין אסיר בתוך ההוסטל הזה. ומותר לאשר לו לעבוד

מחוץ להוסטל ומותר הרבה דברים, ומה שאסור זה, וזה ההבדל המשמעותי מהשליש, אסור להגיד לו 'אתה לא ישן פה, אתה רק מחויב לתנאי רישיון אחרים יותר קלים'. זה באמת לא יהיה, כי זה לא יוכל להימשך כהמשך המאסר.

זה הרעיון. הכול פתוח לדיון, חברים. זו העמדה שבגללה ניסחתי את הטיוטה כמו שניסחתי. אם אתם חושבים אחרת, אז בסדר.

רותם אפודי: למעשה בהצעה שלך לא היה מוזכר איזה שהיא אינטגרציה בין שב"ס לבין רש"א.

אסף וסרצוג: --- לחשוב על משרד הרווחה, שהוא ינסה לטפל עכשיו בבעיות אישיות של אותם אסירים. האם הם צריכים להתעסק בזה, לצורך העניין, או שדווקא העובדה שאין להם כלי אכיפתי כמו שב"ס יאפשר להם להתמקד באמת בפן היותר טיפולי וגם ייחשב בעיני ---

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה נראה לך בתי מעבר, מבחינתך, כאיש האוצר?

אסף וסרצוג: אל"ף, כן, אנחנו מאוד רוצים, אנחנו חושבים שזה דבר נכון. אני חושב שהאפשרות של שב"ס כאינטגרטור וכגוף שבעצם עושה איזה שהיא אינטגרציה עם משרד הרווחה או רש"א, לא משנה, מי שייתן את שירותי השיקום שם, יאפשר דווקא לעובדים הסוציאליים המקדמים והמשקמים להתעסק ---

היו"ר השופטת דליה דורנר: אני רוצה לומר לכל העם הזה הערה. הרעיון של הוועדה הוא באמת אם אפשר ליעל את הענישה, לאפשר שיקום, לקצר במאסר, אבל תמיד, כדי שהצעות יתקבלו, אומרים שלקונסטיטוציה צריך גם שכל, צריכים להיות פרקטיים. אז אם את תאמרי זה לא זה, זה ככה ואחרת, הרעיון הוא לאפשר בתי מעבר, וגם האוצר מסכים לזה, שזה בהחלט עניין שיקומי, בלי לשבור את הכלים, כי האווירה היא לא כזו. כי זה קשה להעביר דברים כאלה. אז זה נותן איזון. הרעיון הוא שהם יקבלו את ההצעות, לא לכתוב. לכתוב? תכתבו מאמרים, מה הבעיה? אפשר לכתוב. אני השופטת, אני רוצה, אם אני יושבת פה שעות ומבזבזת זמן, שהעסק יעבוד. עכשיו זו צרה, יכול להיות שמבחינה קרימינולוגית לא צריך בתי מעבר, צריך הוסטל, וזה יותר טוב לשיקום שלו שלא יהיו בתי מעבר, שהוא יוכל לישון בחוץ, אבל יתקבל או לא יתקבל, זו הבעיה.

אני שומעת שוועדות השחרורים שבזמני נטו לשחרר כמעט אוטומטית, יותר מדי, על שליש בכלל לא היה מה לדבר. הדברים השתנו, האווירה השתנתה, הנסיבות השתנו, האנשים השתנו, אני לא יודעת מה, ומי שיזם את הוועדה כבר לא בממשלה. גם זה חשוב.

רותם אפודי: אורן, אני רק הייתי רוצה לציין שהקונספט הזה למעשה קיים היום בבתי שיקום בשב"ס, יש את שיקום השרון, מעשיהו, חרמון, בתוך בתי הכלא, שהם יוצאים לעבוד בחוץ, הם חוזרים בשעות הערב הביתה ---

קריאה: זה שיקום פרטני.

אסף וסרצוג: זה בשוליים שבשוליים של השוליים של השוליים.

אורן גזל-אייל: זה בתוך בתי הכלא וגם זה חלק מהעניין. הרעיון הוא, לדעתי, שבתי המעבר יהיו מחוץ לבתי הכלא, לא יהיו מאחורי החומות.

רותם אפודי: אז אתה מדבר על מתקנים בקהילה לחלוטין?

אורן גזל-אייל: כן, מתקנים שהם מחוץ. במובן הזה, כמו ההוסטלים, שוב.

היו"ר השופטת דליה דורנר: האפשרות למכור את הדבר הזה, במקום להגיד יהיו הוסטלים, הוא פשוט. אנחנו רוצים גם להעביר את הדברים, לכן שאלתי את האוצר. שהם מעוניינים כמה שאפשר פחות להוציא כסף, וזה בסדר גמור, בשביל זה אתה יושב פה, חשוב לי שתשב פה.

אסף וסרצוג: גם.

היו"ר השופטת דליה דורנר: גם, בין היתר, זה בסדר. גם אם הוועדה הייתה לפי טעמי רק חמישה אנשים, אתה היית בין החמישה.

אסף וסרצוג: זה היה הרעיון וזה לא דווקא נבע מהפן התקציבי, כי הפן התקציבי - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, יש לזה גם פן ציבורי, להעביר את זה. על זה אני מדברת וכולנו צריכים לקחת בחשבון, עכשיו כשאנחנו רוצים.

אורן גזל-אייל: אז עכשיו אנחנו בעצם עוסקים בשאלה של תחת מי יהיו בתי המעבר האלה?

רחל ויינשטיין: אי אפשר בשב"ס.

אורן גזל-אייל: אי אפשר לעשות את זה בשב"ס.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, זה צריך להיות בשב"ס. אחרת גם לא תעביר את זה, יגידו, 'אהה, פה זה - - -'.

אורן גזל-אייל: הם הוזמנו לפה, הם לא אמרו לנו שהם לא באים.

אפרת שהם: הפרקליטות גם לא נמצאת.

אורן גזל-אייל: הפרקליטות כבר לא באים, כי שוקי עזב, הוא כבר סיים את תפקידו.

היו"ר השופטת דליה דורנר: אז צריך מישהו אחר במקומו.

אורן גזל-אייל: זה לא טוב שהם לא פה, אבל הפרקליטות פחות קשורים לזה, השב"ס קשור לזה בצורה הרבה יותר ישירה. בסדר, יהיה דיון המשך.

היו"ר השופטת דליה דורנר: שב"ס זה חשוב, מפני שאנחנו מוכרים לו את הסיפור הזה.

רחל ויינשטיין: אבל זה במינון מסוים, השב"ס, זאת אומרת ברור שהעניין של השיקום צריך להיות מאוד מאוד מרכזי בעניין הזה.

אסף וסרצוג: אוקיי, אז הם פה.

רחל ויינשטיין: המינוי של שב"ס כאן הוא מאוד משמעותי. איפה הם נכנסים, באיזה נקודות, באיזה צוותים. אני לא בטוחה שזה צריך להיות תחת שב"ס, זה לא נכון שזה יהיה תחת שב"ס.

ענת אסיף-גיל: היה פה דיון כבר על מה שהיה בשב"ס, הניסיון שלהם עם בתי הסוהר?

היו"ר השופטת דליה דורנר: אם זה לא שב"ס את משחררת. אם את משחררת, את לא מעבירה את זה. אם שב"ס יקנה את זה, זה בסדר.

ענת אסיף-גיל: אני אומרת שזה חשוב להביא משב"ס את הניסיון שלהם, עם הוואריאנטים שלהם - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: עם השיקום שלהם, גם הם הרי מטפלים לקראת.

אורן גזל-אייל: אני הזמנתי את רש"א, לא הזמנתי את שב"ס, כי יש חברת שב"ס שהיא חברת הוועדה, הנחתי שזה - - -

ענת אסיף-גיל: בסדר גמור.

אורן גזל-אייל: אנחנו נפנה אליה. אנחנו נצטרך את הנושא של תחת אחריות מי יהיו בתי המעבר, לדחות לישיבה הבאה. אבל יש עוד המון נושאים בתוך הנושא הזה שאפשר כן לדון בהם עכשיו. אחת הנקודות, אמרתי, בדוח, אחרי חצי, אבל היו שם עוד ואריאנטים אפשריים. שוב, גם על זה אפשר לדון. האם אנחנו חושבים שהמועד הנכון הוא אחרי חצי או איקס זמן לפני תקופת השחרור, או במאסרים קצרים אולי יותר מוקדם ובאמת החצי היה משהו מאוד שרירותי ואני אשמח לשמוע אם יש עמדות.

ענת אסיף-גיל: יש אופציה להישאר בבית המעבר אל תוך השליש?

אורן גזל-אייל: אחרי השליש? כן, ודאי.

ענת אסיף-גיל: אני שואלת אם - - - יכולים להחליט.

אורן גזל-אייל: לדעתי התפיסה של המסמך הזה היא שכן. זאת אומרת אדם, הוחלט להעביר אותו לבית מעבר אחרי חצי, או רוצה ועדת השחרורים, או כל עוד לא שונתה ההחלטה, הוא יישאר שם גם עד הסוף.

ענת אסיף-גיל: אבל הוא יעלה בשליש לוועדת השחרורים.

אורן גזל-אייל: אפשר להחליט או לדחות את הבקשה שלנו, דהיינו להשאיר אותו בבית המעבר, או לשנות את תנאי השחרור.

אבי דיאמנט: בזמנו הכנו מסמך ששירות בתי הסוהר היה שותף לזה, עזר לי מי שהיה נציב שירות בתי הסוהר והרשות לשיקום האסיר והרשות למלחמה בסמים. היה מדובר לגבי נפגעי סמים שעברו טיפול אינטנסיבי בשירות בתי הסוהר ואז שלמה גל היה ראש הרשות למלחמה בסמים, אז דני היה נציב שירות בתי הסוהר, ואז בנינו תכנית מיוחדת של בתי מעבר כאלה שבהתחלה הוא נכנס לשישה חודשים, ת"פ שירות בתי הסוהר, עם עלות מימון של שירות בתי הסוהר, אחר כך משם הוא עובר לדירה אחרת שבבעלות של הרשות לשיקום האסיר והרשות למלחמה בסמים כתכנית מיוחדת, ואחר כך המשך שיקום בקהילה. זאת הייתה התכנית. התכנית קיבלה אישור, גם שלנו, גם של הרשות למלחמה בסמים וגם של שירות בתי הסוהר, היא הגיעה אחר כך למשרד לביטחון פנים, קהלני אז היה השר לביטחון פנים ושם היא נדחתה ברמה של השר

לביטחון פנים. יכול להיות שאפשר גם ללמוד מהתכנית הזאת. התכנית הזאת קיימת, ישנה, גם בשב"ס וגם אצלנו.

אורן גזל-אייל: אבל התכנית הזאת היא תכנית שיכולה לפעול כיישום של אותו רעיון. ברגע שתהיה את הסמכות לשלוח לבתי המעבר בחצי, אפשר יהיה עם הסמכות הזאת לעשות שימוש, למשל אם תגיעו לסיכומים עם הפרקליטות שהם תואמים במקרים של אותם אסירים, אז אפשר יהיה לעשות. אני לא בטוח שאנחנו צריכים פה להיכנס לשאלה איך יפעלו כלפי עברייני סמים כאלה ואחרים, וגם - - -

אבי דיאמנט: לא, כמו שהיה בסמים, אפשר ל - - -

אמי פלמור: החוק אחרי חצי, ציבורית הדבר הזה, אם כבר השופטת דורנר אומרת 'בואו נהיה פרקטיים', קשה לי לראות נפגעי עבירה וכל הלובי הדוחף לענישת עבריינים ביד קשה יותר תומך במהלך שייתפס בעיני הקרבנות כמשחרר אחרי חצי, כשגם השחרור אחרי שני שלישי הוא עדיין קשה לעיכול.

אורן גזל-אייל: אל"ף, יכול להיות שאת צודקת, אבל אנחנו בונים פה את כל המנגנונים כדי לצמצם את הפגיעה על ידי זה שאנחנו אומרים שזה לא שחרור, שזה מסגרת מניעתית, שזה מבובנים מסוימים סוג של כליאה, למורת רוחה של אפרת.

אפרת שהם: זה לא שזה למורת רוחי, אז אנחנו הולכים לכליאה במתקן ביטחון ברמת ביטחון מזערי.

אורן גזל-אייל: לא, אני חושב שלא.

אסף וסרצוג: אבל זה יהיה תחת תנאים אחרים לחלוטין, כל הקונספציה היא שונה. אנחנו לא מכניסים מלכתחילה את האסירים - - -

אורן גזל-אייל: אסף, תנו לי רגע לסיים. אני משאיר את זה רגע בצד. אם זה יהיה כך ואם הוועדה הזאת תציג המלצה כזאת פה אחד, שגם לזה יש ערך, זה לא פשוט להגיע בוועדה כזאת לאיזה שהיא המלצה פה אחד, כשיש פה נציגים של בערך כל הגופים המעורבים במערך הענישה בישראל, אז יש לזה סיכוי. להגיד לך שאני בטוח שזה יעבור? אני לא יכול להגיד לך, אבל אני חושב שיש לזה משקל, יש לזה סיכוי.

היו"ר השופטת דליה דורנר: כמובן אני בדעה כמה שאפשר פחות המלצות שצורכות חקיקה. ברור לגמרי שצריך לקחת בחשבון את האפשרות שהדברים יתקבלו או לא יתקבלו. אין טעם להעמיד דברים שהם - - -

אורן גזל-אייל: אני מסכים לגמרי ואני חושב שזה בנוי כך.

היו"ר השופטת דליה דורנר: אני מניחה שאם נשאיר את זה לשב"ס והשב"ס יסכים פה, אני כן רוצה אותם פה וכן רוצה שיסכימו וכן רוצה שהם יהיו - - -

אורן גזל-אייל: נדאג שהם יהיו בדיון הבא.

היו"ר השופטת דליה דורנר: אז אני אעביר את זה. אחרת זה יהיה נייר.

אורן גזל-אייל: לדיון הבא אני מביא אותם באמצעות שב"ס...

היו"ר השופטת דליה דורנר: באמצעות המשטרה.

אמי פלמור: אני שואלת שאלת תם. האם בוועדה נשמע בכלל קולם של נפגעי עבירה?

אורן גזל-אייל: אפשר להכניס אותם לדיון הבא. עד היום לא. אנחנו יכולים להביא אותם לדיון הבא.

היו"ר השופטת דליה דורנר: מה זה נפגעי עבירה? זה שיש נפגעי עבירה, יש הרבה נפגעי עבירה.

אורן גזל-אייל: לא, יש ארגון.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, אני לא רוצה לשמוע ארגון של נפגעי עבירה. זה עסקנים.

אורן גזל-אייל: אבל גם ענת וגם אמי אומרות ש - - -

אמי פלמור: אני פשוט - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: כל המדינה מייצגת, יש לי פרקליטות שמייצגת את כולם, את הנפגעים.

אמי פלמור: אני גם שאלתי את שאלת התם הזאת לפני כמה שבועות והשארתי לשיקול דעת הוועדה. אני רק רוצה לשקף שמכיוון שאני נמצאת במגע בלתי אמצעי עם נפגעי עבירה, בכל מיני כובעים, שהתפיסה, גם אם תציגו אותה כתפיסה של שב"ס, אני לא אומרת את זה כנקיטת עמדה, אני רק אומרת - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה כל נפגע עבירה. בהחלט, אם יש מקרים קונקרטיים נפגע עבירה הוא מאוד חשוב, הבעיה היא שזה משהו פוטנציאלי, זה אנשים מתעסקים בזה, אולי - - - זה דבר שבעיניי הוא לא מייצג שום נפגעי עבירה, הוא מייצג את עצמו. אם הוא מייצג.

אפרת שהם: אני רוצה להגיד שההצעה צריכה להיות כתובה באופן שברור שהיא רואה גם את הפן הזה, מתייחסת אליו, לא מתעלמת ממנו, קודם כל כי זה חלק מהשיח - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: בוודאי.

אורן גזל-אייל: הערה במקום.

היו"ר השופטת דליה דורנר: נכון, אני מקבלת את זה, אנחנו כל הזמן רואים אותם, את הצד הזה.

אפרת שהם: כי אני גם רוצה להגיד שחלק ניכר מנפגעי העבירה יגידו שהמעבר לסביבה שהיא ברמת ביטחון נמוכה מאוד מגבירה את המצוקה שלהם צופה פני יכולתו של האסיר לשוב ולפגוע. צריך לחשוב על מהלך שמצליח להגיד שאנחנו לוקחים את הדבר הזה בחשבון, יישמע קולו של הקורבן בתהליך וכן הלאה וכן הלאה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: טוב, הארגונים האלה, אבל אני מאוד מפקפקת בזה שהם מייצגים משהו. מבחינתי, את נפגעי העבירה מייצגת התביעה, היא מייצגת את האינטרס הציבורי, היא רואה לנגד עיניה את הנפגע, היא מדברת עם הנפגע. אני לא אוהבת נפגע שאיננו הנפגע, אלא איזה ארגון, ארגון של מה?

אמי פלמור: ובכל זאת הנפגע גם בוועדת השחרורים, יש לו עמדה נפרדת מאשר התביעה. הוא מופיע שם לא באמצעות התביעה, אלא - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: אבל הנפגע ספציפית. זה בסדר גמור. אני בעד שמיעת הנפגעים, יש קונקרטיזציה ואני שומעת ואני אשמע את מי שנפגע, זה מאה אחוז לשמוע, זה נכון לשמוע, הבעיה היא שיש ארגון של נפגעי עבירה. מה זה ארגון נפגעי עבירה? את מי הוא מייצג?

אמי פלמור: יש ארגון מאוד משמעותי היום במדינת ישראל, שנקרא ארגון הנרצחים והנרצחות, והארגון הזה הצליח בסופו של דבר להביא לחקיקת חוק זכויות נפגעי עבירה והצליח להביא לכך שהיום המדינה מפצה, יש לה תהליך - - -

אורן גזל-אייל: אמי, אם הייתי בוחר ארגון - - -

אמי פלמור: לא, אני לא אומרת להביא אותם, אני רק רוצה להגיד שהשיח היום בתהליך הפלילי הוא שיח שיש בו מעמד לקורבן. אני אומרת שאני מעריכה שאם יהיה תיקון שיביא לדבר הזה, יהיה גם תיקון בחוק זכויות עבירה שמאפשר לקורבן להשמיע את עמדתו בפני ה - - -

אורן גזל-אייל: ודאי. תהיה אותה זכות - - -

אמי פלמור: שנייה, אני רוצה להגיד - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: הם לא באים לוועדת שחרור? זה לא בחוק?

אמי פלמור: לכן אני רוצה להגיד שהשימוש במונח חצי, כי שאלת מה דעתנו, האם חצי, האם שליש, האם 40% וכן הלאה? אני רוצה להגיד באוזן הזאת, שאנחנו שומעים אותה, אצלנו קוראים לזה במחלקה קוראי ידיעות אחרונות, הכותרות האלה ששום עונש הוא אף פעם לא מספיק, אז - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: אם מישהו מחברי הוועדה שלנו רוצה להביא עוד איזה גוף, אז נשמע אותו.

אפרת שהם: אני רק רוצה להגיד, אמי, שיש בכך סתירה. את הזכרת את דר' דנה פוג'י, כל הרעיון של צדק מאחה הוא חלק מתהליך טיפולי ובתוך בית מעבר, במסגרת תהליכים טיפוליים, בהחלט אפשר לעשות שיטות כאלה ואחרות של צדק מאחה. זה לא בהכרח תפיסה. אני לא מדברת על גוף שמתנגד, אבל - - -

אורן גזל-אייל: תהליך טיפולי, דנה לא כל כך מתלהבת מ - - -

אפרת שהם: בסדר, אני רק רוצה להגיד, בחצי חיוך עצוב, לגבי שב"ס, אני חושבת שחייבים לעשות את הדיון עם שב"ס משום שאם בשב"ס אין היום בעצם אף מתקן כליאה בדרגת ביטחון מזערית, הם סגרו אותו, ואנחנו רוצים שהם אלה שיפעילו את המעין הוסטלים האלה, אז זה

צריך להתחבר עם התפיסה הארגונית של שב"ס כי יש 11,000 מקומות ריקים ליד קציעות, השאלה אם אנחנו חושבים שזה ההוסטל של שילוב בקהילה. אני לא צוחקת.

אמי פלמור: צודקת, אפשר להקים שם קהילה ואז לשלב בתוכה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: מחברי הוועדה, מישהו רוצה לשמוע מארגון נפגעי עבירה או - - - אני לא יודעת מה זה, אבל כנראה יש דבר כזה, והם אפילו הצליחו. אם מישהו מכס רוצה לשמוע, אתם חברי ועדה, אז נזמין, נשמע. אני אין לי - - -

אורן גזל-אייל: את מי היית מציעה להביא, אם היית מציעה?

אפרת שהם: את דנה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: מי זו דנה?

אורן גזל-אייל: דר' דנה פוגץ', ראש מרכז נגה לנפגעי עבירה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: זה נפגעות, לא?

אורן גזל-אייל: נפגעי ונפגעות.

היו"ר השופטת דליה דורנר: טוב, הבנתי.

ענת אסיף-גיל: הייחוד שלהם אולי על פני הארגונים האחרים זה שהם מתמקדים בייצוג משפטי - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: כן. הסיפור, לפי דעתי, הוא אחר, אבל אם אתם רוצים.

אורן גזל-אייל: דנה יודעת את עמדתני בנקודה הזאת, היו לנו הרבה - - - אני גם חושב כמוך מבחינה מהותית, אבל - - -

היו"ר השופטת דליה דורנר: בסדר, שכולם יהיו הפי. תבוא הגברת, תדבר, הכול יהיה בסדר.

ענת אסיף-גיל: רק תיקחו בחשבון שאם מזמינים, אז אני מניחה שהיא תרצה להתייחס לכל החזית של מה שהוועדה דנה ולא רק - - -

אורן גזל-אייל: ולא רק השאלות האלה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: יש לי רעיון, אולי שתגיש מסמך?

אורן גזל-אייל: אנחנו צריכים לשלוח לה את טיוטת ההמלצה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא. תשאל אותה את השאלות. שהיא תגיש מסמך על עמדתה במקומות א', ב', ג', ד'. מה אתה תשלח לה את כל הטייטה? היא רק טייטה. אני לא רוצה שהיא תעיר לטייטה, רק זה עוד חסר לנו, לא נצא מזה. תשלח גם לשוטרים את הטייטה ולא לה ונשב פה עד ש - - -

אורן גזל-אייל: אבל המשטרה כאן והסנגוריה כאן.

היו"ר השופט דליה דורנר : זה לא יוזמה שלי, אבל אני מציעה, כדי לא להיכנס לסיפור הזה, יש החלטה לשמוע אותם ותשאל אותה כמה נקודות, להתייחסות שלה. היא לא חייבת להתייחס לכל הדוח. מה אני צריכה לכל הדוח? אנחנו דיברנו על דבר קונקרטי, אז על הדבר הזה תשלח לה ושהיא תגיש נייר בכתב. זה הכול. אחר כך, אחרי שנקבל נייר בכתב, אם משהו מחברי הוועדה ירצה גם לשמוע אותה בעל פה, נזמין אותה. אבל אולי הנייר יספק. ולמה לא ארגונים אחרים?

ענת אסיף-גיל: יש.

היו"ר השופט דליה דורנר : זה מה שאני אומרת.

ענת אסיף-גיל: לא, אבל מבחינת ה - - -

היו"ר השופט דליה דורנר : אה, איפה השוויון? בסדר, נייר.

אורן גזל-אייל: אני אפנה אליהם.

היו"ר השופט דליה דורנר : תפנה אליהם, עלה זה וזה, מבקש את התייחסותך.

אורן גזל-אייל: בסדר גמור.

עוד נושאים שאתם חושבים שאנחנו צריכים לדון?

רותם אפוחי : שאלת מקודם לגבי פרק הזמן שצריך לשהות שם. מהבחינה הטיפולית, הזמן הטיפולי הרצוי והמומלץ הוא לשנה, אז צריך לכוון לכך שזה יהיה. זאת אומרת שלא יהיו גם דחיות כמו שיש בוועדות שחרורים, שלא יהיו דחיות שלא יותירו זמן לפרק זמן משמעותי.

היו"ר השופט דליה דורנר : לבית המעבר? פחות משנה לא כדאי.

רותם אפוחי : אני לא אומרת שפחות זה לא כדאי, כי לא הייתי רוצה לחסום את דרכו של אדם לשם, אבל צריך לשאוף להגיע שיהיה מינימום של - - -

דוברת : שנה לפני השליש - - -

אורן גזל-אייל: מה את אומרת? שנה לפני השליש? בהנחה שהעונש הוא שנה וחצי אז שנה לפני השליש זה ביום כניסתו למאסר.

אבי דיאמנט : כדאי להתייחס, כי אחד הדברים שמצאנו בהוסטלים שלנו, כי יש כאלה שעוברים טיפול מאוד אינטנסיבי, כמו בכלא חרמון בשירות בתי הסוהר, מגיעים לתקופת שליש של חודשיים-שלושה, זה לא משמעותי, משם כל הנשירה. לכן שישה חודשים לפחות. אם אין שישה חודשים, כדי שיקרה משהו, שאדם יתחיל להפנים איזה שהוא שינוי חייב להיות שישה חודשים מינימום.

אורן גזל-אייל: אני רוצה רגע לחזור, וזה קשור, למטרה של ההוסטלים. ההוסטלים אמורים להיות שיקומיים, אבל אני חושב שבתי המעבר אמורים גם לאכלס אנשים שאין צורך למשל לשקם אותם. אם יש לנו - - -

אבי דיאמנט : אבל לשים אותם ביחד? זה בעיה.

אורן גזל-אייל: לא, יהיו בתי מעבר מסוגים שונים. יהיו בתי מעבר על אלימות במשפחה, בתי מעבר לסמים, ויהיו כאלה שאין בהם מרכיב שיקומי מרכזי - - -

אבי דיאמנט: ואז מה המטרה, מה קורה איתם אחר כך? אז זה כמו בית סוהר.

אורן גזל-אייל: לא, לא, לא. אלי"ף, המתקן הוא לא מתקן ביטחוני, וכבר השגנו דבר אחד לא שולי בכלל וזה הפחתת עלויות. שנית, האנשים האלה, אפשר שהם יעבדו תוך כדי, שזה יהיה מעין עבודות שירות במסגרת פנימייתית.

אמי פלמור: לא, בכלל לא. כי אני חושבת שהערך המוסף של בית המעבר זה שאדם יעבוד במסגרת התקופה הזאת ואם אתה לא תבחר למקום אותו, ככל שאתה יכול, באזור הגיאוגרפי שלו שבו בסופו של דבר הוא יחיה, כי משפחתו שם, אז בעצם שיקמת אותו בכרמיאל, אבל הוא חוזר אחר כך לבאר שבע, כי המשפחה שלו מבאר שבע. החלוקה הנושאת הזאת דווקא היא חלוקה שלא בהכרח תשרת אותם. כלומר אתה צריך לנסות לחשוב איך אתה - - -

אורן גזל-אייל: אבל אם אנחנו מדברים על מוסד שיקומי את לא חושבת שעברייני סמים ועברייני אלימות במשפחה צריכים לקבל סוג אחר של טיפול?

(מדברים ביחד)

אמי פלמור: אתה נמצא במקום נורא מתקדם.

אורן גזל-אייל: נכון, אני לא חשבת על זה.

אמי פלמור: אנחנו כבר מתווכחים מי יעשה את ה - - -

אורן גזל-אייל: אני חוזר אחורה, האם אין מקום בבתי המעבר לאנשים שלא זקוקים לשיקום?

רחל ויינשטיין: אני חושבת שהשאלה שלך היא שאלה לא נכונה, כי כל מי שנמצא במאסר ונמצא בכל הקונסטלציה הזאת, אז יכול להיות שהוא לא צריך שיקום על כל הרצף שלו, אבל הוא צריך איזה שהוא תהליך בעצם של שילוב מחדש בחברה. בעצם התהליך הזה זה איזה שהוא תהליך שיקומי. אני חושבת שצריכים להסתכל על זה מהזווית הזו.

יצחק דדון: בבית המעבר, על מה אתם מדברים? איזה כמות?

אורן גזל-אייל: במתקן אחד או בכלל? לא חשבת על זה. אני לא יודע כמה אנשים יש בהוסטל. יש תקנים מסוימים להוסטל?

אבי דיאמנט: בהוסטל זה 15.

אורן גזל-אייל: זה נראה לי לא משהו שהוועדה צריכה לדון בזה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: צריך חוקים ו - - -

אפרת שהם: מה שהוא אומר, שגם יש התנגדות מאוד גדולה בקהילה להקמה של הוסטלים מהסוג הזה, תחשבו על ההוסטל בראשון, כמה תביעות היו סביבו.

אבי דיאמנט: אם רוצים לקרב אותם למקום המגורים שלהם, אנחנו למשל הקמנו הוסטלים באזורי מגורים והם פועלים ופועלים בהצלחה, אבל אלה הוסטלים קטנים, אינטימיים. השאלה אם אתם רוצים לבנות משהו גדול או קטן.

אורן גזל-אייל: אני חושב שהחלטה הזאת תקום על כל מיני מרכיבים, גם מנהליים וגם טיפוליים ש - - -

מוטה קרמניצר: אני חושב שאם חושבים על הסיכויים להעביר את זה, אז חצי הוא מקום נשמע נוח לעבריינים ולכן יהיה ויכוחים, לעומת זאת שנה לפני השליש יהיה יותר קל להעביר את זה.

אורן גזל-אייל: שנה לפני השליש במאסר של שנה וחצי זה ביום כניסתו למאסר.

היו"ר השופטת דליה דורנר: תראה, במאסרים לגמרי קצרים בטח שאין בית מעבר. אחד שקיבל שלושה חודשים, מה אני אעשה איתו? גם לא צריך להכניס לשלושה חודשים, הרי זה הרעיון שלנו.

רותם אפודי: אתה רוצה ליצור רצף טיפולי, שיקומי ותעסוקתי, זה לא יהיה יעיל.

אורן גזל-אייל: אז מוסכם פה שהרעיון הוא שנה לפני השליש. ומה קורה במקרים שהמאסר הוא יחסית קצר, אנחנו נצטרך עוד לחשוב על זה. אין לי תשובה טובה, אם פותחים את זה במאסרים של שלוש שנים. במאסר של שלוש שנים זה אומר ששנה לפני השליש זה אחרי שנה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: צריכה להיות לו איזה שהיא תקופה בבית המעבר.

אורן גזל-אייל: ולא לפני שהוא רוצה שנה ממאסרו. ואם זה לא לפני שהוא רוצה שנה ממאסרו, אז זה אומר שאנשים שתקופת מאסרם היא קצרה משלוש שנים, לא יהיה - - -

חגית לרנאו: ההתעקשות הזו של שנה מאסר היא מאוד מזיקה. אפילו מישוהו שעבר טיפול גמילה מסמים, לפני שנגזר דינו, ובית המשפט שולח אותו לשנתיים מאסר, 'פשוט שקודם תשב שנה בכלא על כל הנוזקים שזה יגרום לך ואחר כך נכניס אותך לבית מעבר', אני לא בטוחה, אני חושבת ששנה לפני השליש זה - - - אפשר לעדן את זה, להגיד בין שנה לחצי כדי שאפשר יהיה - - -

אורן גזל-אייל: המקרה של השנתיים שנתת עכשיו, זה אומר שאם היינו מאמצים את העמדה של החצי אז אחרי שנה הוא היה עובר לבית מעבר, וגם בהצעה הנוכחית אחרי שנה הוא עובר לבית מעבר. אנחנו מדברים על מקרה שמישהו נידון לעונש של שנה וחצי. מי שנידון לשנתיים כבר פתרנו את הבעיה, מי שנידון לעונש של שנה וחצי, אם תגידי לי שנה לפני השליש, אז אני אומר שהוא לא יישב בכלא יום.

חגית לרנאו: מישוהו שנידון לשנה וחצי, גם אתה, לשיטתך, כדאי שהוא - - -

אורן גזל-אייל: אם אנחנו אומרים שהוא צריך להיות לפחות שנה בכלא לפני שבוחנים את האפשרות, אז מי שנידון לשנה וחצי לא ייחנה מבית המעבר.

ענת אסיף-גיל: גם צריך לזכור שכמה שאנחנו משאירים פחות זמן בכלא זה גם מפחית תמריץ לשקם אותו, שאנחנו מעלימים לגמרי את מה שאנחנו כל הזמן שאומרים, שבתקופות

קצרות אין שיקום בתוך הכלא. לא צריך לשכוח את זה. אני לא רוצה שבתי הסוהר יאמרו, 'טוב, הוא כבר יילך ל-half way, אז אני לא משקיע בו כלום בזמן הזה'.

אורן גזל-אייל: אבל אנחנו מסכימים שב-half way הוא כנראה יקבל שיקום.

רותם אפודי: מלכתחילה הרבה מהאסירים הם קודם עצורים לתקופות מאוד ארוכות וגם ככה בתקופות המעצר אין שום שיקום וטיפול, אז הם נשפטים וישר יש להם ועדת שחרורים. זאת אומרת המאסרים הקצרים, אנחנו יודעים שיש להם פרובלמטיקה מורכבת.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, אפשר להגדיר תקופת מינימום, כולל אם בית המשפט לוקח בחשבון את תקופת המעצר, להגדיר את אותה תקופה שהוא ישב בכלא. אפשר לעשות את זה. בסופו של דבר הדבר הזה הוא רק הצעה שממילא יכולה להיות קצת לא מוגדרת, משום שצריך חקיקה ומה שאתה תכתוב זה - - -

אורן גזל-אייל: נכון, אבל אני חושב שחשוב שיהיה לנו איזה שהוא רקע.

היו"ר השופטת דליה דורנר: בסדר, אפשר להכניס את זה, אבל צריך לזכור שאתה לא צריך להיכנס לפירוט כמו ההצעה שאתה מקבל היום ולעבוד על פיה. זה בסך הכול חקיקה ואתה יודע מה זה חקיקה.

אורן גזל-אייל: שנה לפני השליש, בלי שום מגבלת זמנים?

היו"ר השופטת דליה דורנר: מה?

אורן גזל-אייל: מה את אומרת בזה? אני רוצה להבין. שנה לפני השליש, אוקיי, ואז מה קורה במאסרים של שנה וחצי? מה המשמעות של שנה לפני השליש במקרים האלה?

חגית לרנאו: קודם כל אני חושבת שהעובדה שיש במקרים חריגים שיקול דעת באמת לחסוך את השנה הזאת בכלא, או תקופה בכלא, זה לפעמים הצלה טובה. אני לא הייתי מגבילה את זה לרק שנה, אבל כן תקופת מינימום, בין שנה לשנה וחצי לפני השליש ואז יש לך רמה של משחק, אני יודעת שבש"ס אומר 'אנחנו צריכים קודם להכיר את האיש, לראות אם הוא מתאים או לא מתאים'. אני כן מסכימה שכשאתה חושב על מאסרים מאוד ארוכים, של עשר שנים, אז באמת המחשבה שחמש שנים הוא יהיה ב-half way הזה, זה גם לא כל כך מחשבה טיפולית, כי באמת לטיפול יש תפיסה של זמן ושל רצף, וגם זו מחשבה שהיא זאת שתקומם את הציבור. לכן כשאתה לא מסתכל על זה כאיזה נפח מתקופת המאסר, אלא תקופה סבירה להכין אותו, בלי להיכנס לכל הפרטים.

אורן גזל-אייל: אבל את לא עונה לי עדיין. האם זה אומר - - -

חגית לרנאו: אני לא הייתי כותבת מגבלה של שנה לפני השליש ובתנאי שהוא רוצה לפחות שנת מאסר. אני לא הייתי - - -

אורן גזל-אייל: אז מה כן היית כותבת? לא משנה שנה לפני השליש? ובלבד שהוא רוצה שנת מאסר, או אין בלבד בכלל?

אבי דיאמנט: אני הייתי כותב שיהיה לפחות חצי שנה בטיפול בבית המעבר הזה. מפני שפחות מחצי שנה זה לא ---

אורן גזל-אייל: בסדר, זה יקרה בכל מקרה.

אבי דיאמנט: אני הייתי קורא לזה שיקול דעת, של ועדת השחרורים.

ענת אסיף-גיל: לא, הרי ממה התחלנו? מזה שדיברנו על חצי ואמרנו שחצי ציבורית לא יעבור. כולם מסוגלים לעשות את החשבון ששנה לפני השליש יכול לצאת הרבה יותר מהחצי.

אורן גזל-אייל: מה דעתכם שלגבי מאסרים קצרים אנחנו נשים, אני מודה, ההחלטה קצת יותר בעייתית, אבל מנסים המלצה אחרת, שתאפשר סוג של שיקום באמצעות שירות המבחן. עוד לא דיברנו עליה.

היו"ר השופטת דליה דורנר: לא, זה למאסרים יותר ארוכים.

אורן גזל-אייל: אני אומר, אם המטרה לא ממש הייתה מטרה בין היתר גם ציבורית, זה לא יעבור אם נגיד שגם במאסרים של שנה וחצי זה שנה לפני השליש. שנה לפני השליש במאסרים של שנה וחצי זה אומר מיום כניסתו לכלא, ובסופו של דבר, ברגע שאנחנו מדברים פה על שנתיים, אז כבר אחרי שנה הוא יוכל לקבל, כי הוא כבר בחצי. זאת אומרת החל ממאסרים של שנתיים אנחנו בעצם די משיגים את מה שביקשנו.

ענת אסיף-גיל: אז אתה אומר שיהיה איזה שהוא גבול של מאסרים שהוא בכלל לא יוכל להגיע לבית מעבר.

אורן גזל-אייל: אני אומר שהמשמעות היא, ושוב, לא כי זה הפתרון הכי טוב, אלא כי גם אני חושב על היכולת להעביר את זה, שצריכים להגיד שנה לפני השליש ולא פחות משנה מתחילת מאסרו. מה גם שרוב הזמן או חלק גדול מהזמן הוא היה במעצר. לא תמיד, אבל חלק מזה.

ענת אסיף-גיל: אני מנסה לחשוב, אני לא הייתי נותנת פחות משנה במאסר.

חגית לרנאו: ואם זה לא פחות ממחצית?

אורן גזל-אייל: דה פקטו זה יוצא אותו דבר כמעט. כמעט.

היו"ר השופטת דליה דורנר: נשאיר את זה, נחשוב על זה.

אורן גזל-אייל: אוקיי, בסדר.

אז לא נראה לי שאנחנו מדברים היום בהמלצה השנייה. מה שאני כן מבקש זה הערות יותר מפורטות להמלצה השנייה, כי היום יש לנו המון דברים שהעליתם עכשיו שכמעט ולא עלו בהערות. אם אתם יכולים להציע, אתם אומרים שהניסוח לא טוב, 'תהיה יותר חריף', אז תנסחו את זה יותר חריף. זאת אומרת אין לי בעיה.

ענת אסיף-גיל: מה שכתבתם, שהכותרת שלו זה 'מצע לדיון', על ועדות השחרורים, זה מצע לדיון שזו הטיוטה שאתם רוצים שתהיה להמלצה?

אורן גזל-אייל: נכון.

ענת אסיף-גיל: לא כל כך הבנתי. כי אם זו טיוטה להמלצה, למשל, אז הייתי כותבת גם שאני לא חושבת שצריך את כל הפרק הארוך הזה של מה היה החוק לפני ומה מוסיפים בחוק הזה.

אורן גזל-אייל: אפשר לתקן.

ענת אסיף-גיל: זה באמת מצע לדיון למישהו שהוא לא מכיר ויישור קו לדון.

אורן גזל-אייל: זה היה גם וגם. אפשר לקבל את זה, מה גם שיהיה לנו את הפרק המקדמי, שאותו כבר די אישרנו, שסוקר חלק גדול מהדברים.

היו"ר השופטת דליה דורנר: דברים כאלה גם אפשר להעיר.

הישיבה ננעלה